

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daň z příjmů fyzických osob u příjmů ze samostatné činnosti
Personal Income Tax from Independent Gainful Activity

Student:

Veronika Kawková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jiřina Krajčová

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Veronika Kawková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Daň z příjmů fyzických osob u příjmů ze samostatné činnosti**
Personal Income Tax from Independent Gainful Activity

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika daně z příjmů fyzických osob
 3. Vývoj daně z příjmů fyzických osob u podnikatelských subjektů
 4. Analýza uplatnění výdajů procentem z příjmů
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOBÍK, Jaroslav a Alena KOHOUTKOVÁ. *Daňový řád s komentářem 2013*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1192 s. ISBN 978-80-7263-769-0.
PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.
VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. 12. vyd. Praha: VOX, 2014. 392 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jiřina Krajčová**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohu č. 1, přílohu č. 2
a obrázek 2. 1, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

Datum odevzdání: 07.05.2015

Veronika Kaudová
.....
jméno a příjmení studenta

Obsah

1.	Úvod	6
2.	Daň z příjmů fyzických osob	8
2.1.	Obecné pojmy.....	8
2.1.1.	Daň a daňová soustava v ČR	8
2.1.2.	Poplatník, plátce a správce daně	9
2.1.3.	Předmět daně.....	10
2.1.4.	Zdaňovací období.....	11
2.2.	Základ daně, sazba daně z příjmů a slevy na dani.....	11
2.2.1.	Základ daně z příjmů FO	11
2.2.2.	Sazba daně z příjmu FO	12
2.2.3.	Slevy na dani.....	14
2.3.	Postup při výpočtu daně z příjmů FO	15
2.3.1.	Příklad č. 1 na výpočet daně z příjmů FO	17
2.3.2.	Příklad č. 2 na výpočet daně z příjmů FO	18
2.4.	Zálohy na daň z příjmů a daňové přiznání	19
2.4.1.	Zálohy na daň z příjmů fyzických osob	19
2.4.2.	Příklad na výpočet záloh	20
2.4.3.	Daňové přiznání a splatnost daně.....	20
3.	Vývoj daně z příjmů fyzických osob u podnikatelských subjektů.....	22
3.1.	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů	22
3.2.	Změny paušálních výdajů	22
3.2.1.	Vývoj paušálních sazeb od roku 2004 do roku 2009	23
3.2.2.	Vývoj paušálních sazeb od roku 2010 do roku 2015	24
3.3.	Vývoj daňových sazeb	27
3.4.	Vývoj slev na dani	29

3.4.1.	Vývoj slev na dani od roku 2006 do roku 2010.....	29
3.4.2.	Vývoj slev na dani od roku 2011 do roku 2015.....	30
3.5.	Vývoj zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení.....	32
3.5.1.	Vyměřovací základ.....	33
3.5.2.	Vývoj minimálních záloh zdravotního pojištění.....	33
3.5.3.	Vývoj minimálních záloh sociálního zabezpečení.....	35
4.	Analýza uplatnění výdajů procentem z příjmů	38
4.1.	Osoba samostatně výdělečně činná	38
4.1.1.	Příjmy ze samostatné činnosti.....	38
4.2.	Uplatnění výdajů procentem z příjmů	39
4.2.1.	Postup při výpočtu daně z příjmů FO.....	39
4.3.	Výpočet daně z příjmů FO v jednotlivých letech a jejich porovnání	40
5.	Závěr.....	54
	Seznam použité literatury.....	55
	Seznam zkratk	58
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam tabulek, grafů a obrázků	
	Seznam příloh	

1. Úvod

Daň z příjmů má za sebou velkou historii. Poprvé byla založena v roce 1813 v tehdejší Rakousku, ale pod názvem daň z výdělku. O 36 let později, v roce 1849, byl tento název přejmenován na daň z příjmu. Tato daň prošla od svého vzniku mnohými změnami. Dnes patří daň z příjmů mezi nejsložitější daně.

Mezi základní předpis, kterým se tato daň řídí, patří: Zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů. Tento zákon byl na konci roku 2014 novelizován. Změny, které jsou v něm uvedeny, platí od 1. 1. 2015. Novinky se vyskytly především u slev na dani, kde byly zavedeny nové slevy jako např.: sleva na druhé a další dítě nebo sleva pro pracující důchodce. Změna se také týká zdanění autorského honoráře, OSVČ a paušálních výdajů, také bude nově prodloužena lhůta pro roční zúčtování daně, místo 15. března se lhůta prodlužuje až na 31. března. Tyto a další změny můžeme nalézt v ZDP.

Práce je rozdělena do pěti kapitol včetně úvodu a závěru. Druhá kapitola se zabývá teoretickou částí. Je zde obecně popsána daň z příjmů fyzických osob a daňová soustava v České republice. Je charakterizován poplatník, plátce daně a zdaňovací období daně. Dále je uvedeno, co je předmětem této daně, jaké příjmy se počítají do jeho základu, jak vypočítat samotnou daň a jaké slevy lze uplatnit pro snížení daně z příjmu. Na konci druhé kapitoly se práce věnuje zálohám na daň z příjmů fyzických osob, daňovému přiznání a splatnosti daně. V druhé podkapitole jsou pro ukázkou vypočtené dva příklady na samotnou daň z příjmů fyzických osob. Ke konci kapitoly je proveden výpočet záloh u podnikatelského subjektu.

Vývojem paušálních výdajů, daňových sazeb i slev na dani se zabývá třetí kapitola. V této kapitole je dále zkráceně charakterizován vyměřovací základ a zálohy na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Pro představu je i k těmto zálohám popsán stručně jejich vývoj.

Čtvrtá kapitola se zabývá praktickou částí, kde jsou prováděny výpočty daně z příjmů fyzických osob. Na úvod kapitoly byla charakterizována OSVČ a princip uplatnění výdajů procentem z příjmů. Pro výpočet byli vymyšleni dva podnikatelé, kteří uplatňují výdaje procentem z příjmů. Podnikatelé mají odlišné příjmy. Cílem této kapitoly je využít informace

z předešlé kapitoly a vypočítat daň obou podnikatelů. Smyslem těchto výpočtů je porovnat jejich daň a představit si, jak se změny projevovaly ve vypočtené dani v jednotlivých letech. Výpočty jsou provedené od roku 2008 po současnost, rok 2015. Další příklad uvedený v této kapitole řeší problém zrušení možnosti uplatnění slev na vyživovanou manželku a daňového zvýhodnění na dítě u poplatníků uplatňující výdaje procentem z příjmu a zavedení stropů u výdajů v roce 2015.

Cílem této práce je analyzovat daň z příjmů fyzických osob u poplatníků mající příjmy ze samostatné činnosti, kteří uplatňují výdaje procentem z příjmů. Byla použita metoda popisu a analýzy.

V této práci jsou použity jak literární tak i internetové zdroje. Větší část je čerpána ze Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

2. Daň z příjmů fyzických osob

V druhé kapitole jsou popsány některé pojmy, jako je například daň, kdo tuto daň platí nebo odvádí, dále co je předmětem daně, jaké příjmy se do základu daně počítají a které naopak nepočítají nebo které příjmy jsou od daně osvobozené. Dalším pojmem bude zdaňovací období. Dále je pak vysvětleno, jak vypočítat základ daně z příjmů FO, samotnou daň a jaké slevy na dani si může poplatník nechat uplatnit. Poslední část této kapitoly tvoří problematika záloh na daň z příjmů fyzických osob, daňového přiznání a splatnosti daně.

2.1. Obecné pojmy

Daň, poplatník daně, plátce daně, správce daně, předmět daně, zdaňovací období.

2.1.1. Daň a daňová soustava v ČR

Daň je povinná zákonem určená platba do veřejného rozpočtu, která je neekvivalentní, neúčelová a nenávratná. Neekvivalentní daň se vyjadřuje tím, že plátce daně nemá vůbec žádný nárok na jakoukoliv protihodnotu za tuto zaplacenou daň. Neúčelovost lze charakterizovat tak, že plátce daně nikdy neovlivní, kam daně poputují a na co bude daň určena. Nenávratná daň znamená to, že plátce daně nemůže požadovat vrácení daní zpět.

Daně se platí v pravidelných, daných intervalech a to ve formě peněžních částek. V určitých případech může být daň i nepravidelná, např.: daň z nabytí nemovitých věcí. Jak již bylo zmíněno, daň je jedním z příjmů veřejného rozpočtu. Mezi další příjmy tohoto rozpočtu patří: clo, poplatky, dotace, dary a ostatní příjmy.

Daně se obecně dělí na daně přímé a daně nepřímé. Daně z příjmů patří mezi nejvýznamnější přímé daně. Rozlišuje se daň z příjmů fyzických osob (DPFO) nebo právnických osob (DPPPO). Pro daně přímé platí, že plátce je zároveň poplatníkem přímé daně. U nepřímé daně se zdaňuje prodej zboží, jako jsou služby nebo statky. Tuto daň přiznává a odvádí finančnímu úřadu plátce daně. V níže uvedené tabulce 2. 1 je zobrazena struktura daňové soustavy v ČR.

Daň z příjmů fyzických osob patří mezi daně přímé, což znamená, že daň se platí „přímo“. Jde o zdanění majetku nebo příjmu poplatníka. Tato daň se na základě daňového přiznání odvádí místně příslušnému finančnímu úřadu, nebo pokud je fyzická osoba

zaměstnancem, daň se odvádí prostřednictvím mzdy. Daň z příjmů fyzických i právnických osob patří mezi velmi důležité příjmy do státního rozpočtu.

Tab. 2. 1 Struktura daňové soustavy ČR

a) daně přímé	b) daně nepřímé
daň z příjmů fyzických osob	daň z přidané hodnoty (univerzální)
daň z příjmů právnických osob	daň spotřební (selektivní)
daň z nemovitých věcí	daň ekologická
daň z nabytí nemovitých věcí	
daň silniční	

Zdroj: vlastní zpracování

Ještě do konce roku 2013 platil zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z nemovitostí. Tento zákon byl však zrušen a od 1. 1. 2014 platí zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. Daň dědickou a darovací teď řeší zákon o daních z příjmů. Dědická daň se zrušila, jelikož příjmy z nabytí dědictví či odkazu jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických i právnických osob. Zde se nepodává ani daňové přiznání.¹

2.1.2. Poplatník, plátce a správce daně

Obecně je poplatníkem daně fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani, zatímco plátce daně je fyzická nebo právnická osoba, která od poplatníků odvádí vybranou nebo sraženou daň správci daně. Poplatník i plátce jsou daňovými subjekty.

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. V zákoně o daních z příjmů rozlišujeme poplatníky na daňové rezidenty a daňové nerezidenty. Daňoví rezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje na příjmy, které plynou jak ze zdrojů na území ČR, tak i ze zahraničí. Daňoví rezidenti mají bydliště na území ČR nebo se zde obvykle zdržují. Zatímco daňoví nerezidenti jsou poplatníci, o kterých to stanoví mezinárodní smlouvy, nemají bydliště na území ČR a ani se zde obvykle nezdržují. Tito poplatníci mají daňovou povinnost pouze na příjmy, které plynou ze zdrojů na území ČR. Pokud je daňovým nerezidentem

¹ Zdroj: www.zpravy.alfa9.cz (2015)

poplatník, který se zdržuje na území ČR z důvodu studia nebo léčení, tak má daňovou povinnost i v případě, že se zde obvykle zdržuje.

2.1.3. Předmět daně

Předmětem daně se obecně rozumí majetek nebo příjem, který je podroben zdanění. Předmětem daně je také spotřeba či převod práv. Příjem může být v peněžní i nepeněžní podobě (hmotná odměna, naturální odměna,...apod.). Jaké příjmy jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, nalezneme v ZDP v paragrafech uvedené v tabulce. 2. 2.

Tab. 2. 2 Členění příjmů

Paragraf	Název
§ 6	Příjmy ze závislé činnosti
§ 7	Příjmy ze samostatné činnosti
§ 8	Příjmy z kapitálového majetku
§ 9	Příjmy z nájmu
§ 10	Ostatní příjmy

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

Jsou i příjmy, které nejsou předmětem daně, to znamená, že se nezapočítávají do základu daně. Jedná se například o:

- úvěry nebo zápůjčky s výjimky uvedené v ZDP,
- příjmy ze společného jmění manželů, pokud jde o jejich rozšíření nebo vypořádání,
- příjmy, které poplatník získal nabytím akcií a podílových listů,
- částky nad limit regulačních poplatků či doplatků na léčiva a potraviny podle zvláštních předpisů, které uhradila zdravotní pojišťovna,
- příjmy daňového rezidenta, které dostal poplatník, který pomáhá v zahraničí s domácími pracemi,
- příjmy daňového nerezidenta, které dostal poplatník, který vypomáhá s domácími pracemi v České republice,
- apod.

Všechny tyto uvedené příjmy a ještě další, které nejsou předmětem daně, jsou obsažené v § 3 odst. 4 ZDP.

Existují však příjmy, které jsou od daně **osvobozené**. V zákoně o daních z příjmů je lze nalézt v § 4. Mezi tyto nejčastější příjmy patří například:

- dary,
- stipendia,
- příjmy z prodeje rodinného domu, bytu (pokud nejméně po dobu 2 let v něm měl poplatník bydliště),
- příjmy z prodeje nemovitých věcí (přesáhne-li doba mezi nabytím a jejich prodejem 5 let),
- příjmy z prodeje hmotných věcí (zde jsou určité výjimky),
- plnění z vyživovacích povinností,
- dotace ze státního rozpočtu,
- příjmy ve formě dávek nebo služeb z nemocenského a důchodového pojištění, sociálního zabezpečení,
- apod.

2.1.4. Zdaňovací období

Zdaňovací období je časové období, za které je vyměřena daňová povinnost, a příslušnému finančnímu úřadu se podává daňové přiznání k dani. Zdaňovacím obdobím může být kalendářní nebo hospodářský rok. Kalendářní rok začíná 1. ledna a končí 31. prosince. Hospodářský rok může začít jakýmkoliv jiným prvním dnem v měsíci než 1. ledna.

Pro jednotlivé daně je zdaňovací období definováno vždy v příslušném daňovém zákoně. Zdaňovacím obdobím pro daň z příjmů FO je **kalendářní rok**.

2.2. Základ daně, sazba daně z příjmů a slevy na dani

V této části je vysvětlen základ daně, sazba daně z příjmů platná pro fyzické osoby a slevy na dani nebo daňové zvýhodnění na dítě uplatnitelné podnikateli.

2.2.1. Základ daně z příjmů FO

Aby mohla FO zjistit základ daně z **podnikání**, musíme určit, v jakém je postavení a podle toho zvolit způsob výpočtu základu daně. Fyzická osoba si může zvolit, zda:

- bude účetní jednotkou a povede účetnictví,

- povede daňovou evidenci,
- nebo uplatní výdaje procentem z příjmů a bude zaznamenávat své příjmy a výdaje.

Pokud je fyzická osoba **účetní jednotkou**, základ daně se stanoví porovnáním výnosů a nákladů za zdaňovací období. Výnosy charakterizujeme jako peněžní vyjádření hodnoty daného výkonu, zatímco náklady definujeme jako peněžní vyjádření spotřeby. V druhém případě, vede-li podnikatel **daňovou evidenci**, jeho základ daně se stanoví porovnáním příjmů a výdajů, pokud příjmy převyšují výdaje. Příjem znamená oproti výnosu přírůstek peněz např.: do pokladny nebo bankovního účtu. Výdajem se rozumí úbytek peněžních prostředků jak z pokladny, tak i z bankovního účtu. Tyto pojmy se snadno zaměňují, proto je důležité znát mezi nimi rozdíl.

Pro výpočet základu daně je podstatné, aby příjmy byly předmětem daně a zároveň se nejednalo o příjmy osvobozené od základu daně. Výdaje musí být vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Jestliže má poplatník více příjmů, které jsou obsažené v §§ 6 až 10 zákona o daních z příjmů, je základem daně součet těchto příjmů. Velmi podstatné je to, že do základu daně se nezahrnují příjmy, které byly již dříve připočteny do samotného základu daně.

Úprava základu daně

Základ daně se dále upravuje podle §§ 6 – 7 ZDP. O příjem, který poplatník v minulých zdaňovacích obdobích započtl do dílčího základu daně, musí snížit příjmy (výnosy) nebo zvýšit výdaje (náklady) v tom zdaňovacím období, ve kterém mu byl příjem vrácen. Ale to pouze za podmínek, že existuje právní důvod, k tomu aby byl poplatníkovi příjem vrácen, a toto vrácení příjmů nemá zachyceno jak v daňové evidenci, tak ani v účetnictví. Podobně se postupuje i při výdajích (nákladech), které poplatník uplatnil jako daňové výdaje. Pozor, opět se musí jednat o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Pokud se přechází z daňové evidence na vedení účetnictví nebo naopak, z vedení účetnictví na daňovou evidenci, tak je úprava základu daně uvedena v §§ 8 – 11 ZDP.

2.2.2. Sazba daně z příjmu FO

Vypočtený základ daně snížíme o nezdanitelnou část základu daně a odčitatelné položky, upravené v §§ 15, 34 ZDP. Tuto vypočtenou částku zaokrouhlíme na celé sto koruny dolů. Prostřednictvím sazby daně stanovíme velikost daně daňového subjektu

z jeho daňového základu, tzn., že základ daně vynásobíme sazbou, která pro tento rok činí **15 %**. Vypočtenou daň upravíme o daňové slevy.

Správné vypočtení základu daně je velmi složité, proto je důležité se dobře orientovat v zákoně o daních z příjmů.

Nezdanitelná část základu daně

Od základu daně si může poplatník odečíst podle § 15 ZDP hodnotu bezúplatného plnění, které je poskytnuto obcím a krajům, dále OSS a právnickým osobám se sídlem v ČR. Tato úhrnná hodnota bezúplatného plnění za zdaňovací období činí min 2 % ze základu daně, dále musí být ve výši alespoň 1 000 Kč a nejvýše 15 % ze základu daně. Pokud poplatník daruje krev, tak se hodnota tohoto bezúplatného plnění ocení na 2 000 Kč. Poplatník darující orgán, si může od svého základu odečíst 20 000 Kč.

Mezi další nezdanitelné části základu daně patří například:

- úroky z úvěrů ze stavebního spoření nebo úroky z hypotečního úvěru,
- příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění nebo doplňkové penzijní spoření v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 Kč,
- již zaplacené členské příspěvky maximálně do výše 3 000 Kč,
- zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění maximálně 12 000 Kč,
- úhrady za zkoušky, které ověřují výsledky dalšího vzdělávání, a to nejvýše 10 000 Kč,
- u poplatníka se zdravotním postižením se odečítá 13 000 Kč a s těžším zdravotním postižením činí odčitatelná položka až 15 000 Kč.

Pokud má poplatník více nároků na tyto nezdanitelné části základu daně, tak se tyto nároky sčítají.

Položky odčitatelné od základu daně

Od základu daně lze odečíst různé položky, které snižují základ daně. Jedná se například o daňovou ztrátu z předchozích let. Tu však můžeme uplatnit nejdéle do 5 let. Další odčitatelnou položku podle § 34 ZDP tvoří odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo podpor u odborného vzdělávání. Pokud má poplatník nízký základ daně

nebo se dokonce vyskytnul v daňové ztrátě, tak si tento odpočet musí nechat odečíst nejpozději do 3 let.

2.2.3. Slevy na dani

Slevy na dani upravuje zákon o daních z příjmů v § 35. Tyto slevy snižují daňový základ za zdaňovací období. V následující tabulce 2. 3 jsou uvedené slevy na dani platné pro rok 2015 v Kč.

Tab. 2. 3 Slevy na dani pro rok 2015

Sleva	Částka měsíčně v Kč	Částka ročně v Kč
na poplatníka	2 070	24 840
na manželku	2 070	24 840
základní sleva na invaliditu	210	2 520
rozšířená sleva na invaliditu	420	5 040
sleva na držitele průkazu ZTP/P	1 345	16 140
sleva na studenta	335	4 020
daňové zvýhodnění na dítě	1 117	13 404
sleva na druhé dítě	1 317	15 804
sleva na třetí a každé další dítě	1 417	17 004
sleva za umístění dítěte	X	✓

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

Sleva na poplatníka patří mezi základní slevy. Pokud zaměstnanec podepíše u svého zaměstnavatele tiskopis: Prohlášení k dani, každý měsíc se mu bude ze základu daně odečítat tato sleva ve výši 2 070 Kč (zaměstnanec může mít toto prohlášení podepsáno pouze u jednoho zaměstnavatele za měsíc). Daň se vztahuje i na poplatníka, pobírá-li starobní důchod.

U slevy na manželku je velmi podstatné to, že manželka (manžel), která žije s poplatníkem, nesmí mít vlastní příjem za zdaňovací období vyšší než 68 000 Kč. Potom by tato sleva nemohla být uplatněna. Do příjmů manželky (manžela) nesmí být započteny dávky státní sociální podpory, příspěvky na péči, dávky pěstounské péče a další uvedené v ZDP. Pokud je manželka (manžel) držitelem průkazu ZTP/P, částka 24 840 Kč se zdvojnásobí.

Základní sleva na invaliditu platí v případě, že poplatník pobírá invalidní důchod prvního nebo druhého stupně. Při rozšířené slevě pobírá poplatník invalidní důchod třetího stupně.

Slevu na studenta lze uplatnit až do dovršení věku 26 let a to v případě, pokud poplatník studuje, čímž se soustavně připravuje na budoucí povolání. Pokud student studuje doktorské studium v prezenční formě studia, může si tuto slevu také uplatnit a to až do dovršení věku 28 let.

Daňové zvýhodnění na dítě činí za rok 13 404 Kč. Tato sleva se odečítá již od vypočtené daně. Zde můžou nastat dvě situace. Buď bude daňová povinnost nižší než je daňové zvýhodnění, pak tento rozdíl nazýváme daňovým bonusem a tuto částku musí finanční úřad poplatníkovi proplatit, ale pouze za podmínky, že daňový bonus bude činit alespoň 100 Kč a maximálně 60 300 Kč za rok. Druhou situací je to, že daňová povinnost je vyšší než daňové zvýhodnění a tuto částku platí finančnímu úřadu již poplatník.

Nově, od 1. 1. 2015, můžeme v ZDP najít slevu na druhé dítě. Tato sleva se ročně navýší o 2 400 Kč od základní slevy na první dítě, která činí 13 404 Kč. Celkově tato sleva činí 15 804 Kč za rok a měsíčně 1 317 Kč. Pokud má poplatník tři děti a více, může si nechat uplatnit o 3 600 Kč navíc, než je základní sleva. Sleva je pak v celkové výši 17 004 Kč ročně, měsíčně 1 417 Kč.

Další novinkou uvedenou v ZDP je sleva na dani za dítě, které je umístěné v zařízení péče o děti předškolního věku a to ve výši skutečně zaplacených příspěvků na dané zařízení. Je zde určité maximum, které lze odečíst. Tuto částku lze uplatnit do výše minimální mzdy, která činí pro rok 2015 9 200 Kč. Tato sleva se počítá stejně jako na vyživované dítě, ale s výjimkou, že zde nemůže vzniknout daňový bonus a tato sleva se uplatňuje pouze ročně.

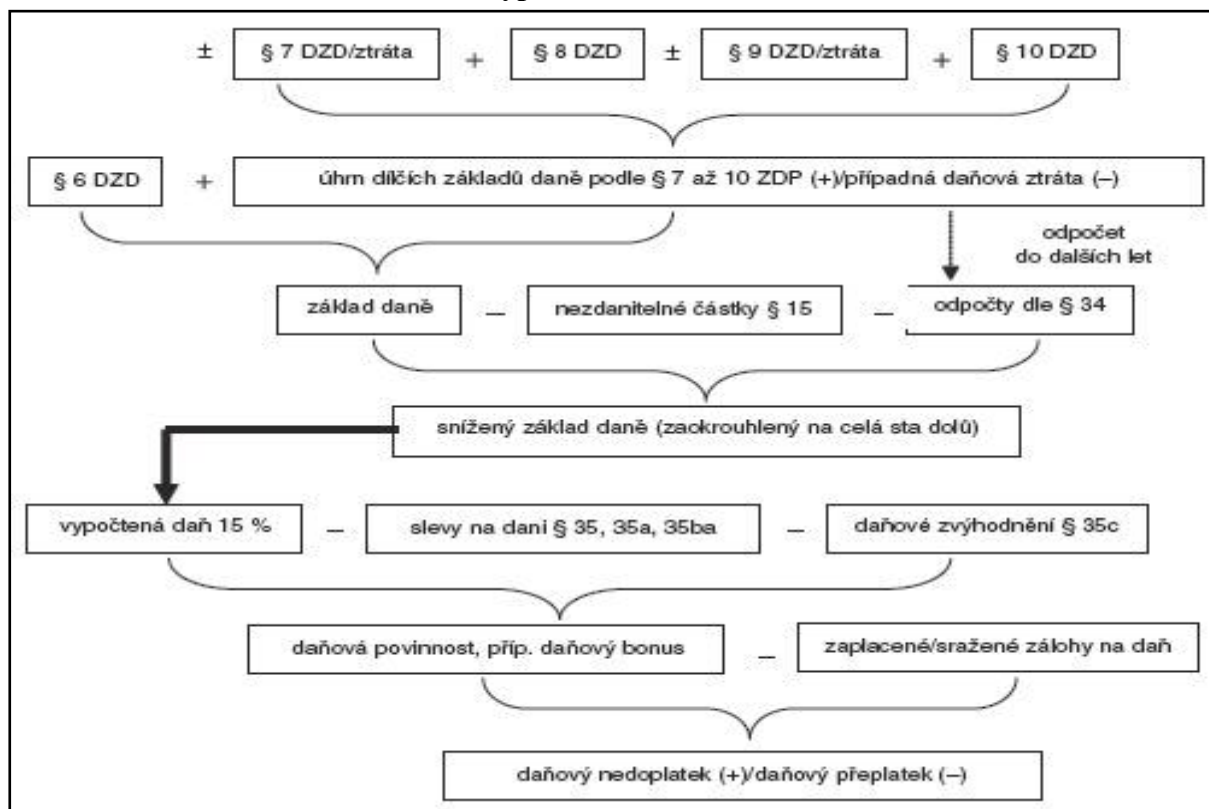
2.3. Postup při výpočtu daně z příjmů FO

Základní informace již byly vysvětleny a pro představu jak vypočítat daň z příjmů fyzických osob pro podnikatele si ukážeme 2 názorné příklady. Nejdříve si však vyjasníme postup pro výpočet této daně. V obr. č. 2. 1 je znázorněno obecné schéma pro výpočet základu daně u podnikatele, který nevede účetnictví, čili jeho základ daně tvoří rozdíl mezi daňovými příjmy a daňovými výnosy.

Základ daně tvoří součet příjmů z §§ 6 – 10 ZDP. Od tohoto základu lze odečíst nezdánitelné části podle § 15 ZDP a odpočitatelné položky podle § 34 ZDP. Výsledkem je snížený základ daně, který se zaokrouhluje na **celé sto koruny dolů**. Od tohoto základu daně

se vypočítá daň prostřednictvím 15 % sazby daně. Od daně si poplatníci můžou nechat odečíst slevy na dani jako je např.: základní sleva na poplatníka a další. Z vypočtené částky lze uplatnit daňové zvýhodnění na děti. Výsledkem může být daňový bonus nebo daňová ztráta. Při ročním zúčtování se od tohoto výsledku odečítají ještě zaplacené nebo srážené zálohy na daň. Výsledkem bude daňový nedoplatek či daňový přeplatek.

Obr. č. 2. 1 Výpočet základu daně u OSVČ

Zdroj: <http://www.danarionline.cz>

Pro výpočet základu daně u podnikatele, který je účetní jednotkou, poslouží vzorec z tabulky 2. 4.

Při výpočtu daně z příjmů FO u podnikatele, který vede účetnictví, se pro výpočet základu daně vychází z výsledku hospodaření, který vznikl z rozdílu mezi náklady a výnosy. K výsledku hospodaření se pak přičítají daňově neuznatelné náklady a odečítají daňově neuznatelné výnosy. Pak už se počítá úplně stejným způsobem.

Tab. 2. 4 Vzorec pro výpočet ZD u FO, která je účetní jednotkou

+ výnosy
- náklady
= <i>výsledek hospodaření před zdaněním</i>
+ daňově neuznatelné náklady
- daňově neuznatelné výnosy
= <i>základ pro výpočet daně</i>
- ztráta z minulých let (do 5 let)
= <i>základ pro výpočet daně</i>
- dary a další odpočty spojené s § 35 ZDP
= základ daně (zaokrouhleno na 100 Kč dolů)
x sazba daně z příjmů FO (15 %)
= daň z příjmů FO
- slevy na dani
= <i>daňová povinnost / daňový bonus</i>

Zdroj: vlastní zpracování

2.3.1. Příklad č. 1 na výpočet daně z příjmů FO

Úkolem tohoto příkladu je vypočítat daňovou povinnost pana Jaroslava Nováka za rok 2015, který vede daňovou evidenci. Jsou známy tyto následující údaje:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 6) 130 000 Kč, pojistné 44 200 Kč,
- příjem z podnikání (§ 7) 500 000 Kč, výdaje 200 800 Kč,
- úroky z vedení podnikatelského účtu (§ 8) 2 506 Kč,
- příjmy z nájmu bytu (§ 9) 20 000 Kč, výdaje 8 200 Kč.

Pan Jaroslav Novák má životní pojištění, které zaplatil ve výši 16 100 Kč za rok, penzijní připojištění 4 000 Kč a příspěvky odborové organizace ve výši 1 500 Kč. Dětskému domovu daroval podnikatel 8 000 Kč a dvakrát daroval krev. Také má zaplacené úroky na úvěru od stavební pojišťovny ve výši 15 980 Kč.

Pan Novák má 2 děti. Syn Pavel se narodil 28. 2. 2015 a dcera Tereza studuje vysokou školu, má 22 let. Od 1. 4. 2015 však přerušila studium ze zdravotních důvodů. Od 1. 10. 2015 ji byl přiznán invalidní důchod III. stupně. Manželka má příjem ze zaměstnání v celkové výši 15 000 Kč za měsíc leden a únor. Dále pobírala peněžitou pomoc v mateřství

od března do srpna 2015 ve výši 6 900 Kč a od září pobírala rodičovský příspěvek ve výši 12 000 Kč.

Základ daně v tomto příkladu tvoří součet příjmů §§ 6 – 9 ZDP, což činí 487 706 Kč. Od této částky odečteme 12 000 Kč životní pojištění, 1 500 Kč odborové příspěvky, dary 12 000 Kč a 15 980 Kč úroky. Základ daně se po odečtení nezdanitelných částí a odčitatelných položek rovná 446 226 Kč, po zaokrouhlení na sto korun dolů 446 200 Kč.

Tento základ daně se vynásobí 15 % sazbou a vyjde daň před slevami ve výši 66 930 Kč. Od této částky se odečte sleva na poplatníka 24 840 Kč a sleva na manželku 24 840 Kč, jelikož její celkové příjmy nedosahují částky 68 000 Kč za rok. Daň po slevách se rovná 17 250 Kč. Pan Jaroslav Novák si může uplatnit daňové zvýhodnění na děti. Od 17 250 Kč se odečte částka 12 287 Kč (11 x 1 117 Kč) a 3 951 Kč (3 x 1 317 Kč). Celková daňová povinnost vyjde pana Jaroslava Nováka na **1 012 Kč**.

2.3.2. Příklad č. 2 na výpočet daně z příjmů FO

Úkolem tohoto příkladu bude opět vypočítat daňovou povinnost za rok 2015. Výjimkou je, že pan Jaroslav Novák je účetní jednotkou. Jeho celkové výnosy jsou ve výši 900 120 Kč a náklady ve výši 386 329 Kč. Z toho náklady na reprezentaci činí 13 150 Kč, ZP 20 040 Kč, SP 21 684 Kč a účetní odpisy 79 650 Kč. Daňové odpisy se rovnají účetním. V roce 2014 měl podnikatel ztrátu ve výši 35 000 Kč. Jeho osobní údaje jsou naprosto stejné jako v předchozím příkladu.

Pro výpočet základu daně se postupuje následovně. Výsledek hospodaření se zjistí po odečtení nákladů od výnosů. Ten se rovná 513 791 Kč. K této částce připočítáme daňově neuznatelné náklady, jako jsou náklady na reprezentaci 13 150 Kč, náklady na SP a ZP 41 724 Kč a účetní odpisy 79 650 Kč. První základ daně vyšel v částce 648 315 Kč. Od této částky odečteme daňové odpisy, které se rovnají účetním. Od druhého základu daně odečteme nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky jako v předchozím příkladu. Základ daně v tomto příkladu činí 492 185 Kč, po zaokrouhlení 492 100 Kč. Opět vypočítáme prostřednictvím sazby daň z příjmu, která vyjde 73 815 Kč. Podnikatel si uplatní slevy na dani a daňové zvýhodnění. Daňová povinnost za rok 2015 pana Jaroslava Nováka činí **7 897 Kč**.

2.4. Zálohy na daň z příjmů a daňové přiznání

Výpočet zálohy na daň z příjmů je u poplatníků rozdílný. Záleží na tom, zda se jedná o zaměstnance nebo OSVČ. Zálohy na daň z příjmů FO neplatí obce a kraje. Má-li fyzická osoba zaměstnání, tak zálohy na daň hradí pravidelně z měsíční mzdy. Jak OSVČ platí zálohy nebo prostřednictvím koho si může vyplnit daňové přiznání je uvedeno níže.

2.4.1. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob

Daně z příjmů platí poplatník prostřednictvím měsíčních záloh v průběhu zdaňovacího období. Jak skončí zdaňovací období nebo období, za které se daňové přiznání podává, se již zaplacené zálohy na daň započtou na úhradu skutečné výše daně. Poplatník v prvním roce podnikání zálohy na daň neplatí.

Zálohové období definuje § 38a ZDP: „Zálohové období je období od prvního dne následujícího po uplynutí posledního dne lhůty pro podání daňového přiznání za minulé zdaňovací období do posledního dne lhůty pro podání daňového přiznání v následujícím zdaňovacím období.“

Při výpočtu záloh se vychází z poslední daňové povinnosti, kterou poplatník uvedl v daňovém přiznání z předchozího zdaňovacího období. Výše záloh se rovná jedné dvanáctině předchozí daně. Kdy, a za jakých podmínek platí poplatník zálohy, ukazuje tabulka 2. 5.

Tab. 2. 5 Zálohy na daň z příjmů FO

Předchozí daňová povinnost	Zálohy na daň z příjmů
< 30 000 Kč	zálohy se neplatí
$\geq 30\,000\text{ Kč} \leq 150\,000\text{ Kč}$	zálohy na daň ve výši 40 % poslední daňové povinnosti - 1. splatnost zálohy je do 15. 6. zdaňovacího období - 2. splatnost zálohy je do 15. 12. zdaňovacího období
> 150 000 Kč	zálohu na daň tvoří $\frac{1}{4}$ poslední daňové povinnosti - zálohy jsou splatné do 15. 3., 15. 6., 15. 9., 15. 12. zdaňovacího období

Zdroj: vlastní zpracování

2.4.2. Příklad na výpočet záloh

Pan Pavel Sláma podniká – FO. Jeho daň je před uplatněním slev za rok 2015 ve výši 150 000 Kč. Podnikatel uplatňuje slevu na poplatníka a na 2 děti. Poslední známou daňovou povinnost vypočítáme následovně:

$$150\,000\text{ Kč} - 24\,840\text{ Kč} - 13\,404\text{ Kč} - 15\,804\text{ Kč} = 95\,952\text{ Kč}.$$

Tato částka se podle výše uvedené tabulky 2. 5 vynásobí 40 % a tak vypočítáme zálohu na daň z příjmů fyzických osob:

$$95\,952\text{ Kč} \times 40\% = 38\,380,8\text{ Kč}.$$

Zálohy zaokrouhlujeme na celé sto koruny nahoru. Po zaokrouhlení činí záloha na daň 38 400 Kč. První splatnost zálohy je do 15. 6. 2016 ve výši 19 200 Kč a druhá splatnost zálohy je do 15. 12. 2016 zdaňovacího období ve výši 19 200 Kč.

2.4.3. Daňové přiznání a splatnost daně

Při podání daňového přiznání se poplatník řídí § 38g ZDP. Je třeba rozlišit, zda je poplatník povinen podat nebo není povinen podat přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Poplatník, který má příjmy z podnikání a jehož příjmy jsou vyšší než 15 000 Kč, podává daňové přiznání, tyto příjmy však musí být předmětem daně a nesmí se jednat o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, ze kterých je daň vybírána srážkovou daní. Pokud jsou příjmy nižší než 15 000 Kč a poplatník vykazuje za zdaňovací období daňovou ztrátu, je také povinen podat daňové přiznání místě příslušnému finančnímu úřadu.

Pokud je poplatník zaměstnanec, zároveň podniká a má u svého zaměstnavatele (nebo u více zaměstnavatelů) podepsáno prohlášení k dani za dané zdaňovací období, také nemusí podat daňové přiznání. Poplatník nesmí mít však jiné příjmy vyšší než 6 000 Kč. Za zaměstnance odvádí daň z příjmů jeho zaměstnavatel. Daňové přiznání také nepodává ten poplatník, který má příjmy ze zahraničí a jsou zdaněny v dané zemi.

Ještě je důležité zmínit, že poplatník podává daňové přiznání i tehdy, má-li příjmy ze závislé činnosti a pro snížení základu daně si uplatňuje hodnotu bezúplatného plnění, které poskytnul do zahraničí. Pokud se poplatníkovi zvyšuje daň nebo záloha na daň ze závislé činnosti o solidární zvýšení daně, také podává daňové přiznání (solidární zvýšení daně činí 7 % podle § 16a ZDP).

Daňové přiznání také nemusí podávat osoby s příležitostnými příjmy (do 30 000 Kč), tak ani osoby, jejichž příjmy jsou osvobozené od daně z příjmů.

Do daňového přiznání poplatník uvádí veškeré své příjmy, které jsou předmětem daně podle §§ 6 – 10 ZDP. Dále v něm poplatník uvádí, zda má slevy na dani, daňové zvýhodnění a tyto informace uvede v částkách na příslušné řádky daňového přiznání.

Tiskopisy daňového přiznání vydává Ministerstvo financí. Lze je nalézt na finančních úřadech, na různých webových stránkách nebo na stránkách Ministerstva financí, kde je vyvěšen i elektronický formulář. Tento formulář si každý podnikatel vyplní sám nebo za pomoci daňového poradce, ale v této situaci se termín pro podání daňového přiznání liší. Pokud si přiznání k dani za předchozí daňové období vyplní poplatník sám, je povinen jej podat nejpozději do 1. dubna následujícího zdaňovacího období. V druhém případě se mu lhůta prodlouží až do 1. července následujícího zdaňovacího období. Pro ukázkou, máme-li rok 2015 a vyplňujeme si přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2014, musíme jej podat do 1. dubna 2015, vyplňuje-li za nás přiznání k dani daňový poradce, termín pro podání daňového přiznání je 1. července 2015. Do těchto termínů jsou poplatníci daň z příjmů fyzických osob povinni zaplatit.

Pokud daňové přiznání, popř. dodatečné daňové přiznání podáme až po lhůtě, kterou stanoví zákon, tak vzniká poplatníkovi povinnost uhradit pokutu. Je-li zpoždění delší než 5 pracovních dnů, pokuta se stanoví podle § 250 daňového řádu.

3. Vývoj daně z příjmů fyzických osob u podnikatelských subjektů

Cílem této kapitoly je popsat vývoj daně z příjmů fyzických osob a vývoj všech složek, které s daní z příjmů souvisí. Nejdříve je popsáno pár informací o Zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dále je uveden vývoj paušálních výdajů, vývoj daňových sazeb a vývoj slev na dani. Součástí této kapitoly je i stručný popis zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení, ke kterému je krátce doplněn vývoj minimálně od roku 2010.

3.1. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů²

Na počátku 90. let byly vytvořeny zákony a ty jsou platné od roku 1993. Jen spotřební daň a daň z přidané hodnoty byly se vstupem do EU v roce 2004 zcela nově upraveny. K nejčastějším změnám dochází právě v daňových zákonech. Jak již bylo zmíněno, právním předpisem pro daň z příjmů fyzických osob je Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, jehož autorem je Česká národní rada a tento předpis nabyl účinnosti dne 1. ledna 1993.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, které upravují právě daň fyzických i právnických osob, vlády v ČR často mění, a to z důvodů různých populistických rozhodnutí. Některé změny se v tomto zákoně naopak zase ruší. Tento zákon bývá proto velmi často kritizován a rok od roku není orientace v těchto zákonech příliš snadná.

3.2. Změny paušálních výdajů

Paušální výdaje neboli neprokazované výdaje se uplatňují jako procento z příjmů, které tyto příjmy podnikatel při takovémto uplatnění eviduje. Aby však poplatník mohl uplatnit výdaje paušálem, musí se jednat o výdaje, které slouží na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Pan Ing. Martin Děrgel (2009) se vyjadřuje ke změnám paušálních výdajů následovně: „Tzv. paušální výdaje stanovené příslušným procentem z příjmů se dlouhodobě těší poměrně značné oblibě jak mezi podnikajícími občany (OSVČ), tak částečně i mezi občany s příjmy z pronájmu. Hlavním důvodem je pochopitelně výrazná úspora na daních, protože paušální výdaje jsou často (zejména ve službách) podstatně vyšší než skutečně a prokazatelně

² Zdroj: www.czechlegislation.cz (2015)

vynaložené výdaje (náklady). Výhodou je také zásadní zjednodušení administrativy a zbavení se nejistoty ohledně daňové účinnosti jednotlivých výdajových (nákladových) položek.“³

3.2.1. Vývoj paušálních sazeb od roku 2004 do roku 2009

Jaké procenta paušálních výdajů si mohl podnikatel uplatnit od roku 2004 do roku 2009, ukazuje níže uvedená tabulka 3. 1.

Tab. 3. 1 Vývoj procent paušálních výdajů (2005 – 2009)

Příjmy	do roku 2004	2005 - 2008	2009
ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	50 %	80 %	80 %
ze živností řemeslných	25 %	60 %	80 %
ze živností kromě řemeslných	25 %	50 %	50 %
z jiného podnikání podle zvláštních předpisů	30 %	40 %	40 %
z užití autorských práv nebo práv průmyslového vlastnictví ⁴	30 % (25 %)	40 %	60 %
z pronájmu majetku ⁵	20 % (§ 9)	30 % (§ 9)	30 % (§ 9)

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

Zákonem č. 545/2005 Sb., kterým se měnil zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, které s tímto zákonem souvisí, byly schváleny významné změny, které pozitivně ovlivnily daňové povinnosti poplatníků, především fyzických osob. Nejvýznamnější úpravou bylo snížení daňového zatížení FO, zjednodušení daňové administrativy tím, že se rozšířily možnosti využití paušální daně i výdajových paušálů.

Z výše uvedené tabulky lze vidět, že v roce 2005 se dramaticky zvýšily sazby paušálních výdajů oproti předchozímu roku. Příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství se zvýšily z 50 % na 80 %, příjmy z řemeslných živností z 25 % na 60 %, z živností jiných než řemeslných z 25 % na 50 %, příjmy z užití autorských práv nebo práv

³ Zdroj: www.danarionline.cz (2015b)

⁴ K těmto příjmům patří podle § 7 odst. 2 ZDP i příjmy z výkonu nezávislého povolání, příjmy znalce, tlumočníka, rozhodce a příjmy insolvenčního správce.

⁵ Tento majetek je zařazen v obchodním majetku.

průmyslového vlastnictví z 30 % (sazba paušálních výdajů podle § 7 odst. 2 ZDP pro příjmy z výkonu nezávislého povolání, příjmy znalce, tlumočnicka, rozhodce a příjmy insolvenčního správce do roku 2004 činí 25 %, pro příjmy na 40 % a příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů z 30 % na 40 %. V paušální částce výdajů se zahrnovaly veškeré výdaje podnikatele, kromě:

- pojistného na sociální zabezpečení,
- pojistného na zdravotní pojištění,
- příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Tyto částky bylo možné uplatnit v prokázané výši jako výdaj nad rámec paušálu. Pokud měl poplatník více druhů příjmů v rámci samostatné výdělečné činnosti, měl povinnost se rozhodnout pro uplatnění buď skutečných výdajů, nebo paušálu u každého typu příjmů jednotně. To znamená, že poplatník nemohl a doposud **nemůže** uplatňovat u jednoho druhu příjmu skutečné výdaje a u dalšího druhu příjmů paušální výdaje.

O rok později, v roce 2006, nedošlo k příliš významným změnám. Sazby paušálních výdajů zůstaly oproti předchozímu roku naprosto stejné i v roce 2007 a 2008.

Změny paušálních výdajů nastaly v roce 2009. Zvýšila se sazba paušálních výdajů o 20 % u živností řemeslných, z 60 % na 80 %. Sazby neřemeslných živností se zvýšily o 10 %, z 50 % na 60 % a sazby pro příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů ze 40 % na 60 %. Výdajové paušály se během tohoto roku měnily dvakrát. Poprvé v dubnu, kdy se výdajové paušály zvýšily a po přijetí tzv. Janotova balíčku v listopadu, tj. zákona č. 362/2009, se tyto výdaje změnily podruhé. Druhá změna platila pro zdaňovací období roku 2010. Týkala se vrácení paušálních výdajů u podnikajících osob a to jinak, než na základě živnosti do původní výše.⁶ Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7 odst. 2 ZDP se zvýšily ze 40 % na 60 %.

3.2.2. Vývoj paušálních sazeb od roku 2010 do roku 2015

Tabulka 3. 2 dokazuje, že od roku 2010 do roku 2015 nedošlo v sazbách paušálních výdajů k žádným velkým změnám.

⁶ Zdroj: www.penize.cz (2015a)

Tab. 3. 2 Vývoj procent paušálních výdajů (2010 – 2015)

Příjmy	2010	2011 - 2012	2013 - 2014	2015
ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	80 %	80 %	80 %
ze živností řemeslných	80 %	80 %	80 %	80 %
ze živností kromě řemeslných	60 %	60 %	60 %	60 %
z jiného podnikání podle zvláštních předpisů	40 %	40 %	40 %	40 %
z užití autorských práv nebo práv průmyslového vlastnictví ⁷	40 %	40 %	40 %	40 %
z pronájmu majetku ⁸	30 % (§ 9)	30 % (§ 7)	30 %	30 %

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

V roce 2010 se snížily sazby paušálních výdajů o 20 % u příjmů z jiného podnikání podle zvláštních předpisů z 60 % na 40 %. Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti (autorských práv, průmyslového vlastnictví,...atd.) se také snížily o 20 % zpátky na 40 %. Ostatní sazby zůstávají nadále stejné. Snížení paušálních výdajů znamenalo pro poplatníky vyšší zisk, ale zároveň a to především vyšší daně, které měly snížit schodek státního rozpočtu.

Od roku 2011 došlo ke změně, kdy pro příjmy z pronájmu majetku, který byl vložen do obchodního majetku FO sloužící pro podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, se zavedl samostatný výdajový paušál v sazbě 30 % do § 7 ZDP odst. 7 ZDP. Do té doby bylo možné uplatnit tento paušální výdaj prostřednictvím § 9 ZDP, často však docházelo k výkladovým nejasnostem. Tímto opatřením došlo k jejich odstranění. Tyto procentuální sazby i podmínky byly platné také pro následující rok 2012.

V roce 2013 začaly platit u některých druhů příjmů limity pro jejich absolutní výše. Také došlo k omezení možnosti poplatníka si nechat uplatnit slevu na manželku (manžela) a daňové zvýhodnění na dítě, pokud jeho příjmy ze samostatné činnosti (na které byly uplatněny paušální výdaje) činily více než 50 % celkového základu daně. Ostatní slevy zůstaly zachovány. Sazby v procentech zůstaly úplně stejné jako v předchozím roce, akorát u příjmů z jiného podnikání podle zvláštních předpisů a u příjmů z užití autorských práv

⁷K těmto příjmům patří podle § 7 odst. 2 ZDP i příjmy z výkonu nezávislého povolání, příjmy znalce, tlumočnicka, rozhodce a příjmy insolvenčního správce.

⁸ Tento majetek je zařazen v obchodním majetku.

nebo práv průmyslového vlastnictví vznikl limit ve výši 800 000 Kč. Příjmy z pronájmu majetku byly také limitovány a to ve výši 600 000 Kč.

V roce 2014 se příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti přejmenovaly na příjmy ze samostatné činnosti, také bylo výslovně do ZDP doplněno, že zde nepatří příjmy, které spadají mezi příjmy ze závislé činnosti uvedené v § 6 ZDP (M. Děrgel, 2014, str. 120). Pro příjmy za rok 2014 nebyly žádné změny.

Pro rok 2015 se týká maximální hranice už všech paušálů. Byly zavedeny **stropy** těchto paušálů vypočtené z mezního příjmu 2 000 000 Kč. OSVČ by si měly v tomto roce ve vlastním zájmu provést finanční propočet, zdali se jim náhodou nevyplatí daňová evidence nežli paušál. V jaké výši byly zavedeny stropy, znázorňuje tabulka 3. 3.

Tab. 3. 3 Maximální částka uznatelných výdajů platná pro rok 2015

OSVČ	Výdajový paušál	Maximální částka
Příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	1 600 000 Kč
Živnostenské podnikání řemeslné	80 %	1 600 000 Kč
Ostatní živnosti	60 %	1 200 000 Kč
Ostatní OSVČ	40 %	800 000 Kč
Příjmy z pronájmu	30 %	600 000 Kč

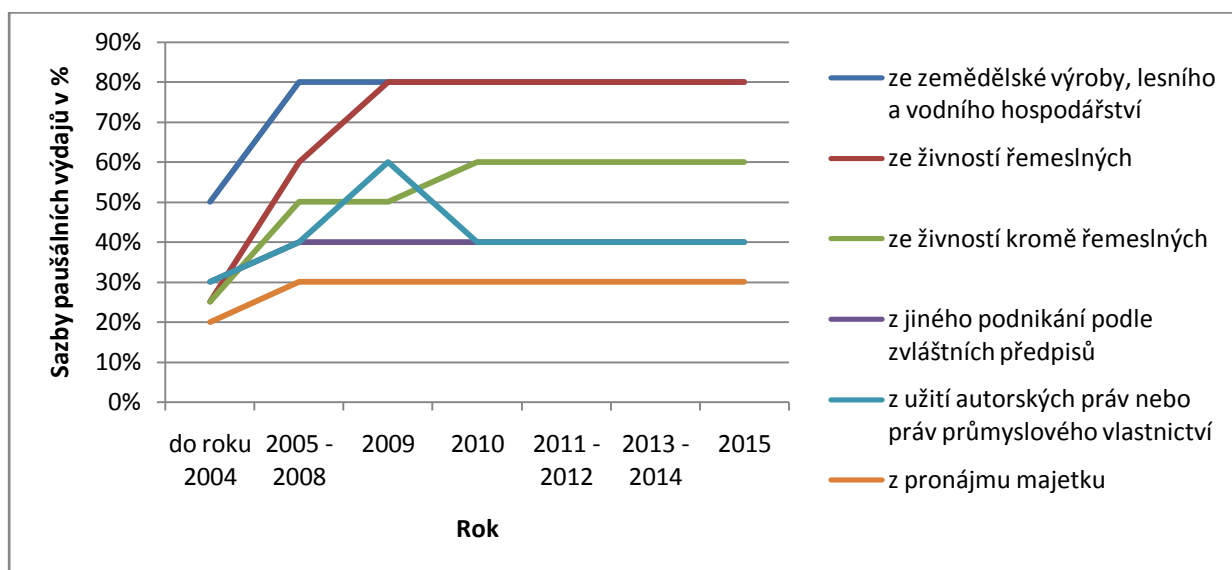
Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

Velikost paušálních výdajů ovlivňuje také to, kolik poplatníci zaplatí na dani z příjmů fyzických osob, i povinné odvody na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. Jelikož daň se vypočte ze základu daně, který je rozdílem mezi příjmy a výdaji. Zdravotní pojištění a sociální pojištění se vypočte z vyměřovacího základu, kterým je 50 % základu daně. Takže pokud jsou paušální výdaje vyšší než výdaje skutečné, tak dojde k úspoře na dani z příjmu fyzických osob, ale i k úspoře zdravotního a sociálního pojištění.⁹

Pro ilustraci je v grafu 3. 1 zobrazen vývoj paušálních výdajů od roku 2004 do roku 2015. Na první pohled je vidět, že nejvíce stouply sazby příjmů ze živností řemeslných a do roku 2010 byly kolísající i sazby příjmů z užití autorských práv nebo práv průmyslového vlastnictví, stejně tak kolísavé do roku 2010 byly příjmy ze živností kromě řemeslných.

⁹ Zdroj: www.finance.cz (2015a)

Graf 3. 1 Vývoj paušálních výdajů (2004 – 2015)

Zdroj: vlastní zpracování

3.3. Vývoj daňových sazeb

Celkový vývoj daňových sazeb se v jednotlivých letech od roku 1993 do roku 2007 velmi lišil. V roce 1993 se předpis daně dělil do 6 skupin podle nejnižší a nejvyšší mezní sazby. Tabulka 3. 4 ukazuje předpis sazby, podle kterých se zdaňovaly příjmy fyzických osob v roce 1993.

Tab. 3. 4 Předpis daňové sazby v roce 1993

Od Kč – do Kč	Kč + daňová sazba v %	Ze základu, který přesahuje (v Kč)
0 – 60 000	0 + 15 %	
60 000 – 120 000	9 000 + 20 %	60 000
120 000 – 180 000	21 000 + 25 %	120 000
180 000 – 540 000	36 000 + 32 %	180 000
540 000 – 1 080 000	151 000 + 40 %	540 000
1 080 000 a více	367 200 + 47 %	1 080 000

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Do roku 1995 byl tento předpis velmi podobný. Rozdíly se projevovaly v procentní daňové sazbě v posledním mezním členění, kdy pro rok 1994 činila daňová sazba 44 % a v roce 1995 byla tato sazba o procento větší.

Od roku 1996 – 1999 se zmenšil počet mezních sazeb do 5 skupin. Jaké sazby platily v roce 1996, znázorňuje tabulka 3. 5.

Tab. 3. 5 Předpis daňové sazby v roce 1996

Od Kč – do Kč	Kč + daňová sazba v %	Ze základu, který přesahuje (v Kč)
0 – 84 000	0 + 15 %	
84 000 – 144 000	12 600 + 20 %	84 000
144 000 – 204 000	24 600 + 25 %	144 000
204 000 – 564 000	39 600 + 32 %	204 000
564 000 a více	154 800 + 40 %	564 000

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

V roce 1997 se změny projeví v minimálních i v maximálních mezních sazbách. Daňové sazby v procentech zůstaly stejné. Až do roku 1999 se tyto změny opakovaly. V následujících letech (od roku 2000 – 2007) se opět zmenšilo členění mezních sazeb do 4 skupin. Tab. 3. 6 zobrazuje předpis daňových sazeb v roce 2000. Změny do roku 2007 byly v minimálních a maximálních mezních sazbách i v daňových sazbách.

Tab. 3. 6 Předpis daňových sazeb v roce 2000

Od Kč – do Kč	Kč + daňová sazba v %	Ze základu, který přesahuje v (Kč)
0 – 102 000	0 + 15 %	
102 000 – 204 000	15 300 + 20 %	102 000
204 000 – 312 000	35 700 + 25 %	204 000
312 000 a více	62 700 + 32 %	312 000

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Až v roce 2008 se zrušilo členění mezních sazeb a po reformě byla zavedena tzv. rovná daň neboli lineární daň. Začala platit jednotná sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši **15 %**. Byla to jedna z nejdůležitějších změn, která proběhla v roce 2008. Tuto rovnou daň mají zavedenou i některé další státy, jako je například Slovensko, Litva, Rumunsko nebo Lotyšsko a další.¹⁰

¹⁰ Zdroj: www.podnikatel.cz (2015a)

3.4. Vývoj slev na dani

Od roku 1993 do roku 2005 byly dnešní slevy na dani označovány jako nezdánitelné části základu daně. Od 1. 1. 2015 lze uplatňovat i daňové zvýhodnění na vyživované dítě (Vybíhal, 2005, str. 48).

3.4.1. Vývoj slev na dani od roku 2006 do roku 2010

V roce 2006 došlo k situaci, kdy se ze systému uplatnění odpočitatelných položek od základu daně přešlo na systém uplatnění **slev na dani**. Během tohoto roku bylo mnoho drobných změn v zákoně o daních z příjmů, a jak se slevy na dani vyvíjely od roku 2006 do roku 2010, znázorňuje tabulka 3. 7.

Tab. 3. 7 Vývoj ročních slev na dani v Kč (2006 – 2010)

	2006 - 2007	2008 – 2009	2010
Poplatník	7 200	24 840	24 840
Vyživovaný manžel (ka)	4 200	24 840	24 840
Manžel (ka) ZTP/P	8 400	49 680	49 680
Vyživované dítě	6 000	10 680	11 604
Vyživované dítě ZTP/P	12 000	21 360	23 208
Invalidita I. a II. stupně	1 500	2 520	2 520
Invalidita III. stupně	3 000	5 040	5 040
Držitel průkazu ZTP/P	9 600	16 140	16 140
Student	2 400	4 020	4 020

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

Všechny ostatní odčitatelné položky zůstaly v roce 2006 nadále stejné a v nezměněné výši, také bylo možno si od daňového základu odečítat příspěvky na penzijní připojištění, životní pojištění, úroky z hypotečního úvěru a úvěru ze stavebního spoření, dary i odborové příspěvky. Daňový bonus bylo možné uplatnit do celkové výše 2 500 Kč za měsíc, ročně maximálně 30 000 Kč (Vybíhal, 2006, str. 49). Sleva na dani v částce 7 200 Kč se neuplatňovala u toho poplatníka, u kterého starobní důchod z důchodového pojištění činil více než 38 040 Kč ročně. Poplatník si mohl uplatnit slevu na manželku (manžela) tehdy, pokud neměla (-l) vlastní příjmy, které přesáhly za zdaňovací období 38 040 Kč (Vybíhal,

2006, str. 47). V roce 2007 nebyly ve slevách na dani žádné důležité změny. Částky zůstaly po tento rok stejné.

V následujícím roce, po reformě veřejných financí, došlo k velkým změnám. Tyto změny se nejviditelněji projevily v daních z příjmů fyzických osob, tedy v daních přímých. Výrazně se zvýšila sleva na poplatníka z částky 7 200 Kč na 24 840 Kč. Až od 1. 1. 2008 měl nárok na tuto slevu i starobní důchodce. Na částku 24 840 Kč se zvedla i sleva na vyživovanou manželku. Ta ovšem v předchozích letech musela žít s manželem ve společné domácnosti a její celkové příjmy nesměly přesáhnout 38 040 Kč za rok. To stejné platilo i pro vyživovaného manžela. V případě, že byla vyživovaná manželka (manžel) držitelem průkazu ZTP/P, zvedla se tato sleva na dvojnásobek. Sleva na vyživované dítě se zvýšila o 78 % na 10 680 Kč na jedno dítě. Pokud bylo dítě držitelem průkazu ZTP/P, opět se tato částka zvedla o dvojnásobek. Limit pro daňový bonus se také změnil. Výše bonusu činila minimálně 100 Kč a maximálně 52 200 Kč. Bonus pod stokorunu se nevyplácel.¹¹

V roce 2009 nedošlo k žádné velké změně ve slevách na dani. Jedinou zásadní změnou bylo zvýšení limitu pro vlastní příjem manželky (manžela), kdy manžel (-ka) uplatnili slevu na svou manželku (-la) a její příjmy nepřevýšily v tomto roce nově částku 68 000 Kč. Tuto slevu bylo možné jak v předchozích tak v dalších letech uplatnit pouze při ročním vyúčtování.

V následujícím roce, v roce 2010, došlo pouze ke dvěma změnám, a to u daňového zvýhodnění na dítě a vymezení invalidity. Částka platná pro rok 2009 u daňového zvýhodnění na jedno dítě ve výši 10 680 Kč se zvýšila na 11 604 Kč, tj. 967 Kč měsíčně. Pokud bylo vyživované dítě držitelem průkazu ZTP/P, tak se tato částka zvýšila na dvojnásobek. Druhá změna se týká vymezení slev na invaliditu, kdy došlo ke zrušení částečné a plné invalidity. To bylo nahrazeno invaliditou prvního, druhého a třetího stupně. Výše těchto slev však zůstaly zachovány. Pro invaliditu 1. a 2. stupně činila sleva 2 520 Kč a na invaliditu 3. stupně 5 040 Kč za rok.

3.4.2. Vývoj slev na dani od roku 2011 do roku 2015

Další výrazné změny v zákoně o daních z příjmů v roce 2010 nenastaly. Jak se nadále vyvíjely tyto slevy, znázorňuje následující tabulka 3. 8.

¹¹ Zdroj: www.podnikatel.cz (2015b)

Tab. 3. 8 Roční slevy na dani v Kč (2011 – 2015)

	2011	2012 - 2014	2015
Poplatník	23 640	24 840	24 840
Vyživovaný manžel (ka)	24 840	24 840	24 840
Manžel (ka) ZTP/P	49 680	49.680	49.680
Vyživované dítě	11 604	13.404	13.404
Vyživované dítě ZTP/P	23 208	26 808	26 808
Invalidita I. a II. stupně	2 520	2 520	2 520
Invalidita III. stupně	5 040	5 040	5 040
Držitel průkazu ZTP/P	16 140	16 140	16 140
Student	4 020	4 020	4 020

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, vlastní zpracování

V roce 2011 základní sleva na poplatníka činila jen 23 640 Kč, to je tedy o 1 200 Kč méně než v předchozím roce. Důvodem snížení této základní slevy byla tzv. povodňová daň.¹² Manžel si mohl odečíst od svého základu daně 24 840 Kč za vyživovanou manželku, pokud její příjmy nedosahovaly 68 000 Kč. To platilo i obráceně, manželka si mohla odečíst od svého základu daně slevu na vyživovaného manžela. K jiným změnám ve slevách na dani v roce 2011 nedošlo.

Základní sleva na poplatníka se v roce 2012 zvýšila oproti roku 2011 opět na částku 24 840 Kč. Dále se zvýšilo v tomto roce i daňové zvýhodnění na dítě, z částky 11 604 Kč na částku 13 404 Kč. Výše ročního maximálního daňového bonusu se také změnila, a to na 60 300 Kč.

O rok později, v roce 2013, zůstala sleva na poplatníka ve stejné výši, ale pracující důchodci, čili ti, kteří pobírali starobní důchod a zároveň si ještě přivydělávali, si již nemohli uplatnit tuto základní slevu na poplatníka. Pro rok 2013 došlo také u slevy na manželku či manžela k velké změně. Tuto slevu již nemohli uplatnit podnikatelé, kteří měli příjmy jen z podnikatelské a jiné výdělečné činnosti a využívali výdajové paušály. Pokud byl OSVČ i zaměstnan, tak mu sleva zůstala, ale jen za podmínky, že součet základů daně i s využitím paušálu byl nižší než 50% celkového základu daně. Tyto naprosto stejné podmínky platily i pro využití daňového zvýhodnění na dítě pro rok 2013. K dalším změnám v ostatních slevách na dani v tomto roce nedošlo.

¹² Zdroj: www.zpravy.aktualne.cz (2015)

V roce 2014 nedošlo k výrazným změnám ve slevách na dani. Do ZDP bylo doplněno, že manžel se pro účely tohoto zákona rozumí i partner podle zákona upravujícího registrované partnerství. Takže i registrovaní partneři mohli využít slevu na vyživovaného manžela. Změnil se také limit pro uplatnění daňového bonusu. Pokud poplatník dosáhl příjmu za zdaňovací období alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, a to částky nově platné za rok 2014 51 000 Kč, která se oproti roku 2013 zvýšila z částky 48 000 Kč, měl teprve nárok na tento daňový bonus.

Mnoho důležitých změn přišlo s novelizací zákona ZDP v roce 2015. Poplatníci si od tohoto roku mohou uplatnit novou slevu a to za umístění dítěte v předškolním zařízení. Tato sleva se uplatňuje ročně. Pro rok 2014 si mohli poplatníci snížit svůj základ daně o 8 500 Kč a za rok 2015 o částku 9200 Kč. V tomto roce mají novelou daňových zákonů nárok na základní slevu na poplatníka již všichni daňoví poplatníci, i ti, kteří pobírají starobní důchod. Nově si může nechat poplatník uplatnit slevu na druhé a každé další dítě. Na druhé dítě se daňové zvýhodnění zvyšuje o 200 Kč měsíčně, 15 804 Kč ročně. Na třetí a každé další vyživované dítě o dalších 100 Kč měsíčně, 17 004 Kč ročně. Novinkou je také změna limitu měsíční mzdy pro uplatnění daňového bonusu. Daňový bonus, který je možný uplatnit pouze tehdy, dosahuje-li poplatník příjmů alespoň ve výši šestinásobku měsíční mzdy, se v tomto roce zvýšil z částky 51 000 Kč na 55 200 Kč. Názvy i částky ostatních slev zůstaly v roce 2015 zachovány.

3.5. Vývoj zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení

Pokud má poplatník příjmy z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti musí platit ze zákona povinně zdravotní a sociální pojištění. Jestli má podnikatel povinnost platit měsíční zálohy nebo v jaké výši je má zaplatit, závisí na tom, zda samostatná výdělečná činnost je podnikatelova:

- hlavní činnost,
- vedlejší činnost,
- nebo zda platí za OSVČ pojistné stát.

3.5.1. Vyměřovací základ

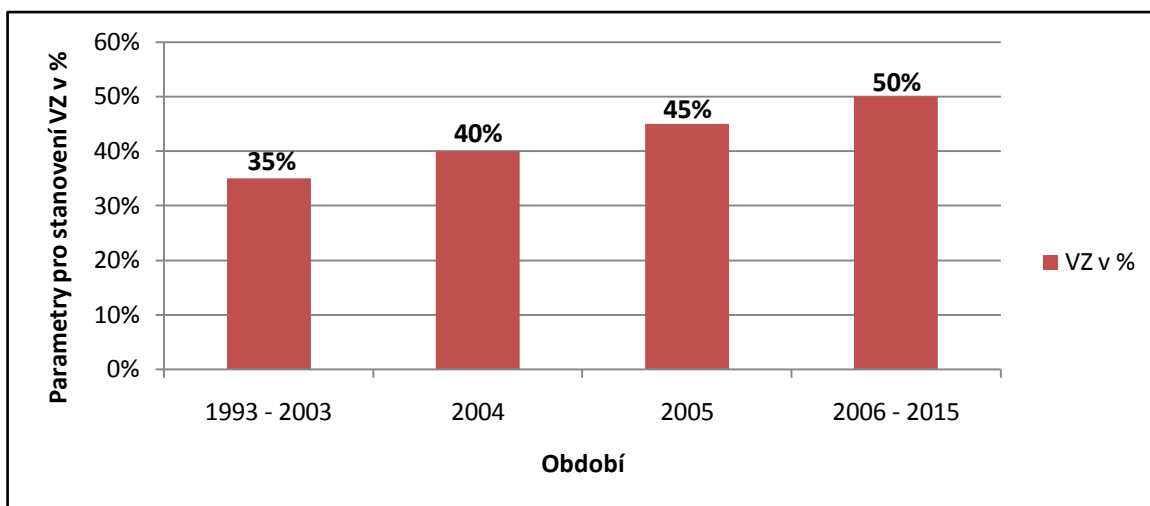
Zdravotní pojištění a sociální zabezpečení je povinné platit ze zákona. Základem pro stanovení těchto plateb je vyměřovací základ. Dále je také důležité znát sazby daně pojistného.

Vyměřovací základ se používá pro výpočet jak sociálního pojistného, tak i pro stanovení velikosti dávky, na kterou má poplatník nárok, např.: nemocenské nebo starobního důchodu. Vyměřovací základy mají určité intervaly, jako minimální a maximální vyměřovací základ.

Vyměřovací základ pro ZP i SP činí 50 % z rozdílu mezi příjmy z podnikání a samostatné výdělečné činnosti a výdaji, které byly vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů (A. Vančurová, 2014, str. 192). Pokud je vyměřovací základ nižší než státem stanovené minimum, tak se za minimum považuje to dané minimum. Platí to i naopak. Vyměřovací základ nesmí být vyšší než státem daný maximální vyměřovací základ. Výši VZ si může podnikatel stanovit svou, ale ne však nižší než je daných 50 %.

V jaké výši činily parametry pro stanovení vyměřovacího základu v % od roku 2003 do roku 2015 je zobrazeno v grafu 3. 2.

Graf 3. 2 Parametry pro stanovení vyměřovacího základu v %

Zdroj: www.vupsv.cz, www.finance.cz, vlastní zpracování

3.5.2. Vývoj minimálních záloh zdravotního pojištění¹³

Pokud je samostatná výdělečná činnost **hlavním příjmem** pro podnikatele, tak podnikatel platí měsíčně zálohu na ZP, která nesmí být nižší, než je stanovena minimální výše

¹³ www.jakpodnikat.cz

záloh. Tyto podmínky jsou stejné i tehdy, pokud je podnikatel ve ztrátě nebo teprve začíná podnikat. Na konci roku, kdy poplatník podá Přehled o příjmech a výdajích OSVČ, pojistné buď doplatí, případně vzniklý přeplatek pojišťovna podnikateli vrátí.

Je-li samostatná výdělečná činnost podnikatelův **vedlejší příjem**, tzn., že vedle této činnosti vykonává ještě jinou činnost, jako je zaměstnání. Tehdy mu zaměstnavatel odvádí pojistné alespoň z minimálního vyměřovacího základu, to je z minimální mzdy a podnikatel to nahlásil své zdravotní pojišťovně. V tomto případě podnikatel nemusí platit zálohy na ZP. Vše zaplatí až po skončení roku, kdy podává Přehled o příjmech a výdajích OSVČ. Minimálně 0 Kč a maximálně zaplatí dvanáctinásobek maximální zálohy.

Případy, kdy platí za OSVČ pojistné stát:

- podnikatel je student,
- podnikatel je invalidní nebo starobní důchodce,
- žena, která pečuje o malé dítě,
- a další.

Pokud poplatník splňuje některou z výše uvedených skutečností, musí tuto skutečnost nahlásit do 8 dnů ode dne změny své pojišťovně. Zálohy se pak platí podle zisku z předchozího roku. Minimální záloha pro podnikatele však neplatí. Po podání Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ, čili po skončení roku, podnikatel doplatí pojistné nebo mu pojišťovna přeplatek ze záloh vrátí. V prvním roce podnikání se opět zálohy na pojistné neplatí. Jak se vyvíjely minimální zálohy na pojistné od roku 1993 do roku 2014, zobrazuje tabulka v Příloze č. 1. V tabulce 3. 9 uvedené níže, jsou pro ukázkou uvedeny minimální zálohy od roku 2010 do roku 2014. Rozdíl mezi jednotlivými lety se pohybuje v řadě stovek korun, porovnáme-li však rok 1993 a 2015, rozdíl je v tomto případě už značně velký. Minimální pojistné na zálohy ZP se každoročně zvyšují.

Tab. 3. 9 Vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné (1993 – 2014)

Období	Minimální záloha na pojistné
2010	1 601 Kč
2011	1 670 Kč
2012	1 697 Kč
2013	1 748 Kč
2014	1 752 Kč

Zdroj: www.vzp.cz

Sazba za rok 2015 pro zdravotní pojištění OSVČ je **13,5 %** z vyměřovacího základu, který činí 13 305,50 Kč. Minimální záloha pro rok 2015 činí 1 797 Kč. Maximální výše záloh pro zdravotní pojištění není stanoveno.

Minimální vyměřovací základ u zdravotního pojištění se každý rok také zvyšuje. V Příloze č. 2 jsou uvedené minimální VZ od roku 1993 do roku 2014 a v tabulce 3. 10 jsou pro představu zobrazeny minimální VZ od roku 2010 po současnost.

Tab. 3. 10 Minimální měsíční vyměřovací základ (2010 – 2015)

Rok	Minimální vyměřovací základ za měsíc
2010	11 854,50 Kč
2011	12 370 Kč
2012	12 568,50 Kč
2013	12 942 Kč
2014	12 971 Kč
2015	13 305,50 Kč

Zdroj: www.vzp.cz

Maximální vyměřovací základ platil do konce roku 2012. Od roku 2013 do roku 2015 je maximální VZ zrušen. V roce 2010 mohla OSVČ zaplatit maximálně ročně na zdravotním pojištění 230 452 Kč, v roce 2011 činila maximální částka ZP 240 473 Kč a v roce 2012 se zvýšila maximální částka o 3 859 Kč, čili na částku 244 332 Kč.¹⁴

3.5.3. Vývoj minimálních záloh sociálního zabezpečení

Pokud je samostatná výdělečná činnost považována za **hlavní**, podnikatel tak musí platit zálohu na sociální pojištění ve výši, která mu vznikla v posledním Přehledu příjmů. Ta však nesmí být nižší než je minimální záloha. Pokud podnikatel s podnikáním začíná nebo mu vyšla výše zálohy nižší než je minimální, musí podnikatel zaplatit alespoň minimální zálohu, která je pro daný rok stanovena. Podnikatel, jehož výdělečná činnost je považována za **vedlejší** činnost a má nízký zisk, zálohu platit nemusí.

Pojistné na sociální pojištění u OSVČ zahrnuje:

- pojistné na nemocenské pojištění,
- pojistné na důchodové pojištění,

¹⁴ Zdroj: www.finance.cz (2015b)

- a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Pro sociální zabezpečení je minimální vyměřovací základ odlišný než u zdravotního pojištění. Pro hlavní výdělečnou činnost je minimální měsíční VZ 25 %, pro vedlejší činnost činí minimální měsíční VZ 10 % průměrné mzdy, která je stanovena vyhláškou MPSV. Průměrná mzda pro rok 2015 je dána ve výši 26 611 Kč (v roce 2014 – 25 942 Kč, v roce 2013 – 25 884 Kč, 2012 – 25 137 Kč). V tabulce 3. 11 je zobrazen vývoj minimálních vyměřovacích základů (měsíčních) u sociálního pojištění od roku 2010 do roku 2015. Z tabulky je vidět, že k velkým změnám nedocházelo. Většinou docházelo ke zvýšení VZ, kromě roku 2011. V současnosti činí minimální roční vyměřovací základ 79 836 Kč, který se zvýšil z předchozího roku o 2 004 Kč.¹⁵

Tab. 3. 11 Vývoj minimálního měsíčního vyměřovacího základu u SP (2010 – 2015)

Rok	Hlavní činnost	Vedlejší činnost
2010	6 653 Kč	2 662 Kč
2011	6 185 Kč	2 474 Kč
2012	6 285 Kč	2 514 Kč
2013	6 471 Kč	2 589 Kč
2014	6 486 Kč	2 595 Kč
2015	6 653 Kč	2 662 Kč

Zdroj: www.finance.cz

Maximální roční vyměřovací základ u OSVČ se zvýšil od roku 2014 z částky 1 245 216 Kč (měsíčně 103 768 Kč) na částku 1 277 328 Kč (měsíčně 106 444 Kč). Jelikož se tento základ zvýšil, podnikatelé tak více zaplatí na sociálním pojištění.

Sazby pro sociální pojištění pro důchodové pojištění byly v roce 2010 až 2015 ve výši 28 %. Sazby na příspěvek státní politiky zaměstnanosti se také od roku 2010 do roku 2015 vůbec neměnily, jejich sazba činila 1,2 %. V roce 2010 byla sazba pro nemocenské pojištění 1,4 % a tato sazba se od roku 2011 až po současnost zvýšila na 2,3 %. Jestliže nejsou OSVČ účastny důchodového spoření (II. pilíř), odvádí od roku 2014 pojistné na důchodové pojištění ve výši **29,2 %** z vyměřovacího základu. Z tabulky 3. 12 lze vidět minimální měsíční zálohy, které se od roku 2014 zvýšily.

¹⁵ Zdroj: www.penize.cz (2015b)

Pokud OSVČ dosáhne rozhodné částky pro vedlejší činnost, znamená to, že se musí povinně účastnit na důchodovém pojištění. Pokud této částky nedosahuje, může se na důchodovém pojištění účastnit dobrovolně.

Tab. 3. 12 Minimální měsíční zálohy pro rok 2014 a 2015

	2014	2015
Min. měsíční záloha pro hlavní činnost	1 894 Kč	1 943 Kč
Min. měsíční záloha pro vedlejší činnost	758 Kč	777 Kč
Min. měsíční záloha při účasti v II. pilíři pro hlavní činnost	1 700 Kč	1 744 Kč
Min. měsíční záloha při účasti v II. pilíři pro vedlejší činnost	680 Kč	698 Kč
Rozhodná částka pro vedlejší činnost	62 261 Kč	63 865 Kč

Zdroj: www.penize.cz

4. Analýza uplatnění výdajů procentem z příjmů

Podnikatel má při stanovení daně dvě možnosti. Buď uplatní výdaje ve skutečné výši, nebo je uplatní procentem z příjmů z úhrnu příjmů, které jsou zdanitelné. V druhé kapitole je řešen příklad pro výpočet daně z příjmů fyzických osob prvním způsobem, kdy výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů byly uplatněné ve skutečné výši. Tato kapitola se zabývá druhou možností, uplatnění výdajů procentem z příjmů.

4.1. Osoba samostatně výdělečně činná

Za osobu samostatně výdělečně činnou, zkráceně OSVČ, se považuje osoba, která má příjmy ze samostatně výdělečné činnosti nebo která má příjmy z podnikání. Je to název, který se používá v zákonech o daních z příjmů i v zákoně o sociálním či zdravotním zabezpečení. Příjmy ze samostatné činnosti definuje § 7 ZDP.

4.1.1. Příjmy ze samostatné činnosti

Z obecného hlediska je samostatná činnost definována jako činnost, kterou osoba vykonává na vlastní účet a vlastním jménem (Vančurová, 2013, str. 152). Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti a jejich zdanění je uvedeno v § 7 ZDP. Mezi příjmy z podnikání patří příjmy:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy z řemeslného živnostenského podnikání,
- ze živnostenského podnikání,
- z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (např.: advokátů, lékařů, auditorů atd.).

Mezi příjmy z jiné samostatné činnosti lze zahrnout:

- podíl na zisku společníka v. o. s. a komplementáře k. s.,
- příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv a podobně,
- z nájmu majetku, který je zařazen v obchodním majetku,
- a příjem z výkonu nezávislého povolání (profesionální sportovci atd.).¹⁶

¹⁶ Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

4.2. Uplatnění výdajů procentem z příjmů

Uplatnění výdajů procentem z příjmů, čili uplatnění paušálních výdajů, je v ČR velmi oblíbené a v současné době nejvíce využívané. Je to nejvhodnější a nejjednodušší způsob uplatnění výdajů v daňovém přiznání. Poplatník v tomto případě nevede daňovou evidenci, ale vede si pouze záznamy o svých příjmech a pohledávkách. Také by si měl uchovávat veškeré doklady, které souvisí s nákupem materiálu nebo zboží pro případnou kontrolu živnostenského úřadu. Ne vždy však uplatnění výdajů procentem z příjmů může být výhodné. Výdaje se počítají z příjmů, které poplatník za příslušné zdaňovací období obdržel. Procenta se liší podle druhu příjmů, které poplatník má. Má-li OSVČ další příjmy podle § 7 ZDP a jejich procentní sazba výdajů se liší, musí si poplatník vést příjmy za jednotlivé činnosti zvlášť. OSVČ nemůže kombinovat použití paušálních výdajů pro jedny příjmy a skutečných výdajů pro druhé příjmy. Musí se rozhodnout pro jeden způsob uplatnění.

Paušální výdaje, zkráceně paušál, zahrnují veškeré výdaje, které jsou vynaložené na dosažení příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, tzn. i včetně odpisů majetku a mezd.

Uplatnění výdajů procentem z příjmů má i slabé stránky. OSVČ si nemůže již uplatnit slevu na vyživovanou manželku či manžela a daňové zvýhodnění na dítě. Toto omezení neplatí v případě, je-li OSVČ zároveň zaměstnán a jeho součet dílčích základů daně (u kterých poplatník uplatnil paušální výdaje) je nižší než 50 % jeho celkového základu daně.

OSVČ si při tomto způsobu uplatnění nemůže uplatnit ani další konkrétní výdaje, jako je např.: paušál na auto.

4.2.1. Postup při výpočtu daně z příjmů FO

Podnikatel provede součet příjmů, které jsou zdanitelné a které jsou předmětem daně z příjmů FO. Podle toho, jaký je jeho předmět podnikání použije stanovenou procentní sazbu podle § 7 odst. 7 ZDP. Kolik procent výdajů si pro rok 2015 může nechat poplatník uplatnit, je již uvedeno v předchozí kapitole.

Například, poplatník, který provádí zemědělskou činnost, má příjmy ve výši 250 000 Kč a výdaje ve výši 200 000 Kč. OSVČ si může nechat uplatnit výdaje podle § 7 odst. 7 ZDP ve výši 80 % z příjmu, což činí 160 000 Kč. Pro výpočet dílčího základu daně následně odečteme výdaje uplatněné paušálem od příjmů (250 000 Kč – 160 000 Kč). Výsledný dílčí základ daně se po odečtení rovná 90 000 Kč.

4.3. Výpočet daně z příjmů FO v jednotlivých letech a jejich porovnání

V této podkapitole jsou vypočteny daně z příjmů FO za jednotlivé období od roku 2008. Cílem této práce je zjistit, jaké měly změny v daňovém zákoně v jednotlivých letech vliv na daň z příjmů fyzických osob těch poplatníků, kteří si nechali uplatnit výdaje procentem z příjmů. Pro výpočty se použijí informace z předchozí kapitoly. Výše měsíčních průměrných mezd jsou čerpány z Českého statistického úřadu.

4.3.1. Zadání pro výpočet daně z příjmů fyzických osob

Pro výpočet jsem si vybrala fiktivního pana Petra Nováka a pana Karla Malého. Oba dva mají stejné podmínky. Podnikají v zemědělské výrobě a k tomu mají příjmy z řemeslné živnosti. Oba dva podnikatelé si nechali uplatnit výdaje procentem z příjmů. Pan Petr Novák má celkové příjmy v jednotlivých letech v zemědělské výrobě ve výši pětinasobku průměrné měsíční mzdy v daném roce a třínásobek průměrné měsíční mzdy v řemeslné živnosti. Pan Karel Malý má na rozdíl od pana Nováka celkové příjmy v jednotlivých letech ve výši padesátinasobku průměrné měsíční mzdy v daném roce v zemědělské výrobě a třicetinasobek průměrné měsíční mzdy v řemeslné živnosti. Pro lepší porovnání mají pan Karel i pan Petr jedno dítě a manželku s ročními příjmy ve výši 45 000 Kč. Jiné příjmy již poplatníci nemají.

Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2008

Průměrná mzda pro rok 2008 činila 22 592 Kč. Pan Petr Novák měl tudíž v daném roce celkové příjmy ve výši 112 960 Kč ze zemědělské výroby a 67 776 Kč z živnosti řemeslné. V roce 2008 činil paušál pro zemědělskou výrobu 80 % a řemeslnou živnost 60 %. Po vynásobení příjmů za jednotlivé činnosti procentem vyšly výdaje ze zemědělské výroby ve výši 90 368 Kč a z řemeslné činnosti po zaokrouhlení 40 666 Kč. Z těchto informací už lze jednoduše vypočítat základ daně. V tabulce 4. 1 je již přehledně uveden výpočet daně z příjmů FO. Od roku 2008 platila jednotná sazba daně 15 %. Výše slev na dani a daňové zvýhodnění jsou uvedené v předchozí kapitole. Podnikání je u obou OSVČ hlavní činností.

Tab. 4. 1 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2008

Příjem ze zemědělské činnosti	112 960 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	67 776 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	90 368 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	40 666 Kč
Základ daně	49 702 Kč (zaokr. 49 700 Kč)
DzP před slevami (15 %)	7 455 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	0 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 10 680 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	10 680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Petr Novák si nemohl uplatnit slevu na vyživovanou manželku, jelikož její roční příjmy činily 45 000 Kč. Pro tento rok však platilo omezení, že poplatník si mohl nechat uplatnit slevu na vyživovanou manželku jen v případě, že její roční příjmy nepřevýšily částku 38 040 Kč. Výpočet výsledné daně, při uplatnění tohoto způsobu, je naprosto stejný i v případě, že uplatňujeme skutečné výdaje, s tím rozdílem, že od příjmů odečítáme výdaje vynásobené daným procentem uvedené v ZDP. Pro rok 2008 činila výsledná daň pana Nováka 10 680 Kč.

Karel Malý bude mít výslednou daň na rozdíl od pana Nováka v podstatě vyšší, jelikož má o dost vyšší příjmy. Podrobný výpočet je zobrazen v tabulce 4. 2. OSVČ si opět nemohl nechat uplatnit slevu na vyživovanou manželku, její příjmy jsou nad stanovený limit. Protože měl poplatník vyšší daň před slevami, než jsou slevy na dani, vznikla mu v tomto případě povinnost odvést daň příslušnému finančnímu úřadu ve výši 39 030 Kč.

Tab. 4. 2 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2008

Příjem ze zemědělské činnosti	1 129 600 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	677 760 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	903 680 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	406 656 Kč
Základ daně	497 024 Kč (zaokr. 497 000 Kč)
DzP před slevami (15 %)	74 550 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	0 Kč
Daň	49 710 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 10 680 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	39 030 Kč

Zdroj: vlastní zpracování**Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2009**

V tabulce 4. 3 je výpočet DzP FO pro rok 2009, kdy se zvýšila průměrná měsíční mzda na 23 344 Kč. Pan Petr měl tudíž celkové příjmy ze zemědělské výroby ve výši 116 720 Kč a z řemeslné živnosti ve výši 70 032 Kč. Paušální výdaje činily pro obě činnosti od tohoto roku 80 %.

Tab. 4. 3 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2009

Příjem ze zemědělské činnosti	116 720 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	70 032 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	93 376 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	56 026 Kč
Základ daně	37 350 Kč (zaokr. 37 300 Kč)
DzP před slevami (15 %)	5 595 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 10 680 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	10 680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

I v tomto roce vyšel panu Novákovi daňový bonus, který mu bude příslušným finančním úřadem vrácen. Pan Karel Malý má pro rok 2009 celkové příjmy ze zemědělské výroby ve výši 1 167 200 Kč a příjmy z řemeslné výroby v celkové výši 700 320 Kč. Jaká mu vyjde výsledná daň za rok 2009, ukazuje tabulka 4. 4.

Tab. 4. 4 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2009

Příjem ze zemědělské činnosti	1 167 200 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	700 320 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	933 760 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	560 256 Kč
Základ daně	373 504 Kč (zaokr. 373 500 Kč)
DzP před slevami (15 %)	56 025 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	6 345 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 10 680 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	4 335 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tím, že si pan Karel mohl uplatnit slevu na vyživovanou manželku, vyšel mu daňový bonus ve výši 4 335 Kč. Pokud by se nezvýšil limit pro uplatnění slevy na manželku, musel by zaplatit finančnímu úřadu daň.

Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2010

V roce 2010 podle ČSÚ činila průměrná roční měsíční mzda 23 864 Kč. Pan Petr měl tudíž celkové roční příjmy ve výši 119 320 Kč z první činnosti a 71 592 Kč z druhé činnosti. V tabulce 4. 5 je znázorněn výpočet jeho výsledné daně. V tomto roce byly výdaje % z příjmů ve stejné výši jako v předchozím roce.

Tab. 4. 5 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2010

Příjem ze zemědělské činnosti	119 320 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	71 592 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	95 456 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	57 274 Kč
Základ daně	38 182 Kč (zaokr. 38 100 Kč)
DzP před slevami (15 %)	5 715 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 11 604 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	11 604 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V tomto roce si mohl pan Petr i pan Karel uplatnit vyšší daňové zvýhodnění na dítě, protože se toto zvýhodnění zvýšilo oproti předchozímu roku na 11 604 Kč. K dalším výrazným změnám nedošlo a pan Novák obdržel opět od finančního úřadu daňový bonus ve výši 11 604 Kč.

Jinak na tom bude pan Karel. Jeho příjmy činily 1 193 200 Kč a 715 920 Kč. Po uplatnění výdajů % z příjmů vyšel panu Karlovi po odečtení všech slev výsledný daňový bonus 4 014 Kč. Výpočet lze shlédnout v tabulce 4. 6.

Tab. 4. 6 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2010

Příjem ze zemědělské činnosti	1 193 200 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	715 920 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	954 560 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	572 736 Kč
Základ daně	381 824 Kč (zaokr. 381 800 Kč)
DzP před slevami (15 %)	57 270 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	7 590 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 11 604 Kč

Výsledná daň (daňový bonus)	4 014 Kč
------------------------------------	-----------------

Zdroj: vlastní zpracování

Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2011

Průměrná mzda v tomto roce činila 24 455 Kč. Snížila se základní mzda na poplatníka na 23 640 Kč. K jiným změnám, které bychom v tomto případě potřebovali znát, nedošlo. Výpočet daně z příjmů pana Nováka zobrazuje tabulka 4. 7.

Tab. 4. 7 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2011

Příjem ze zemědělské činnosti	122 275 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	73 365 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	97 820 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	58 692 Kč
Základ daně	39 128 Kč (zaokr. 39 100 Kč)
DzP před slevami (15 %)	5 865 Kč
Sleva na poplatníka	-23 640 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 11 604 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	11 604 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož má Petr Novák nízký základ daně a uplatňuje základní slevu na poplatníka, slevu na manželku i daňové zvýhodnění na dítě, opět mu vyjde daňový bonus. Karel Malý měl vyšší základ daně, a tudíž se jeho daňový bonus rovnal 1 404 Kč. Snížení slevy na poplatníka neměl v obou případech na výslednou daň žádný velký vliv. Tabulka 4. 8 zobrazuje výpočet daně z příjmů pana Malého.

Tab. 4. 8 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2011

Příjem ze zemědělské činnosti	1 222 750 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	733 650 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	978 200 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	586 920 Kč
Základ daně	391 280 Kč (zaokr. 391 200 Kč)
DzP před slevami (15 %)	58 680 Kč
Sleva na poplatníka	-23 640 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	10 200 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 11 604 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	1 404 Kč

Zdroj: vlastní zpracování**Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2012**

Pro výpočet příjmů se vychází z průměrné měsíční mzdy 25 067 Kč. V tomto roce se zvýšila základní sleva na poplatníka opět na výši 24 840 Kč. Zvýšilo se i daňové zvýhodnění na dítě na částku 13 404 Kč. Jaká daň vyšla panu Novákovi, znázorňuje tabulka 4. 9.

Tab. 4. 9 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2012

Příjem ze zemědělské činnosti	125 335 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	75 201 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	100 268 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	60 161 Kč
Základ daně	40 107 Kč (zaokr. 40 100 Kč)
DzP před slevami (15 %)	6 015 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 13 404 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	13 404 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož se zvýšilo daňové zvýhodnění, tak Petr dostal i vyšší daňový bonus 13 404 Kč. Jeho bonus činí o 1 800 Kč více.

Tab. 4. 10 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2012

Příjem ze zemědělské činnosti	1 253 350 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	752 010 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	1 002 680 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	601 608 Kč
Základ daně	401 072 Kč (zaokr. 401 000 Kč)
DzP před slevami (15 %)	60 150 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24 840 Kč
Daň	10 470 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 13 404 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	2 934 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Líp na tom byl i pan Karel, který dostal také vyšší daňový bonus než v předchozím roce a to 2 934 Kč. Celý výpočet jeho bonusu znázorňuje tabulka 4. 10.

Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2013

V tomto roce činila průměrná měsíční mzda 25 078 Kč. Došlo i k výrazné změně, kdy byla zrušena možnost si u OSVČ nechat uplatnit slevu na vyživovanou manželku nebo daňové zvýhodnění na dítě, pokud uplatňují výdaje procentem z příjmů. Tato změna má podle názoru autorky určitě na podnikatele velký dopad. Jak se změna projevila u pana Nováka, zobrazuje tabulka 4. 11.

Tab. 4. 11 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2013

Příjem ze zemědělské činnosti	125 390 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	75 234 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	100 312 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	60 187 Kč
Základ daně	40 125 Kč (zaokr. 40 100 Kč)

DzP před slevami (15 %)	6 015 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Sleva na manželku	0 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	0 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V tomto případě už nebude vyplacen panu Novákovi žádný daňový bonus. Na dani také nezaplatí nic, jelikož je jeho vypočtená daň příliš malá a po uplatnění základní slevy vyjde výsledná daň nulová. V tabulce 4. 12 je znázorněn výpočet daně z příjmů FO pana Karla, kterého jeho roční příjmy ze zemědělské činnosti činily 1 253 900 Kč a z řemeslné výroby 752 340 Kč.

Tab. 4. 12 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2013

Příjem ze zemědělské činnosti	1 253 900 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	752 340 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	1 003 120 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	601 872 Kč
Základ daně	401 248 Kč (zaokr. 401 200 Kč)
DzP před slevami (15 %)	60 180 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	35 340 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Karel Malý musí v tomto případě odvést daň ve výši 35 340 Kč, jelikož už si nemůže uplatnit slevu na manželku a daňové zvýhodnění na dítě.

Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2014

V tomto roce nedošlo k žádným změnám oproti předchozímu roku. Průměrná měsíční mzda se opět zvýšila a to na částku 25 686 Kč. V tabulce 4. 13 je znázorněn výpočet daně pana Nováka.

Tab. 4. 13 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2014

Příjem ze zemědělské činnosti	128 430 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	77 058 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	102 744 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	61 646 Kč
Základ daně	41 098 Kč (zaokr. 41 000 Kč)
DzP před slevami (15 %)	6 150 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan Petr Novák neodvedl na dani opět vůbec nic, jelikož má stále nízký základ daně. Vyšší daň odvede pan Karel, jelikož měl vyšší příjmy. Tabulka 4. 14 zobrazuje výpočet jeho daně.

Tab. 4. 14 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2014

Příjem ze zemědělské činnosti	1 284 300 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	770 580 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	1 027 440 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	616 464 Kč
Základ daně	410 976 Kč (zaokr.410 900 Kč)
DzP před slevami (15 %)	61 635 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	36 795 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Na dani zaplatil pan Karel o 1 455 Kč více než v předchozím roce.

Uplatnění výdajů procentem z příjmů za rok 2015

Podle ČSÚ činí za rok 2015 průměrná měsíční mzda 26 611 Kč. K žádným změnám, které by byly v tomto příkladě potřeba znát, nedošlo. Petr Novák měl příjmy ze zemědělské výroby ve výši 133 055 Kč a z řemeslné činnosti 79 833 Kč. Výpočet jeho daně je zobrazen v tabulce 4. 15.

Tab. 4. 15 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2015

Příjem ze zemědělské činnosti	133 055 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	79 833 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	106 444 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	63 866 Kč
Základ daně	42 578 Kč (zaokr. 42 500 Kč)
DzP před slevami (15 %)	6 375 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan Novák opět nezaplatí na dani vůbec nic. V tomto případě se vyplatilo mít nižší základ daně. A jakou daň odvede Karel Malý, znázorňuje tabulka 4. 16.

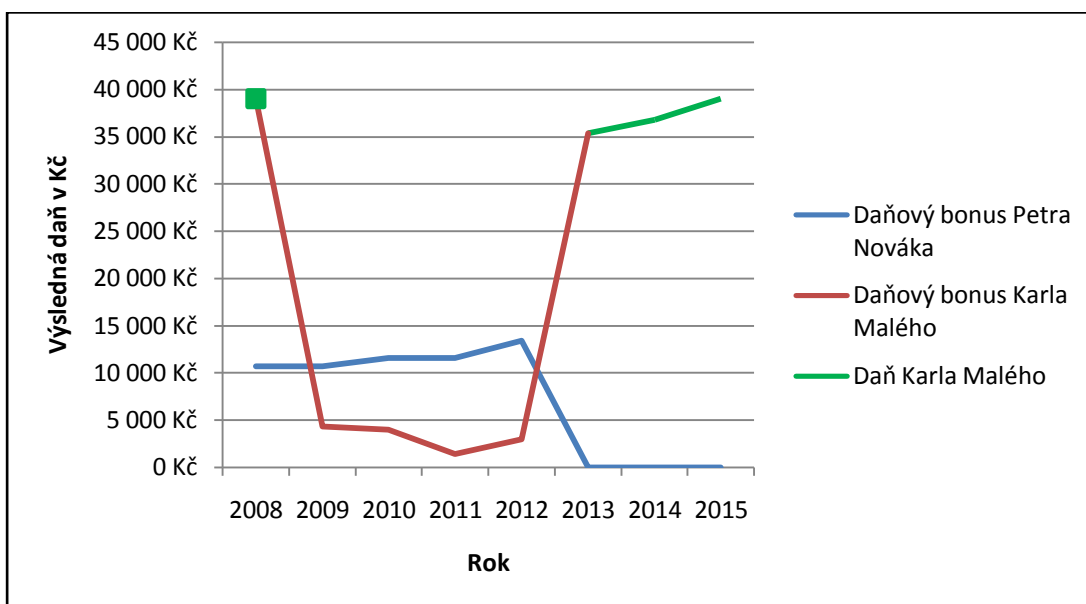
Tab. 4. 16 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2015

Příjem ze zemědělské činnosti	1 330 550 Kč
Příjem z řemeslné činnosti	798 330 Kč
Výdaje % – zemědělská činnost	1 064 440 Kč
Výdaje % – řemeslná činnost	638 664 Kč
Základ daně	425 776 Kč (zaokr. 425 700 Kč)
DzP před slevami (15 %)	63 855 Kč
Sleva na poplatníka	-24 840 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	39 015 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan Karel zaplatí opět více. Jeho výsledná daň činí 39 015 Kč, což je o 2 220 Kč. V grafu 4. 1 je pro představu zobrazen vývoj jak daňových bonusů, tak i daní, které museli odvést poplatníci Petr Novák a Karel Malý.

Graf 4. 1 Vývoj vypočtené daně poplatníků (2008 až 2015)

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu lze vidět, že dopady změn se nejvíce projeví u pana Malého. V roce 2009 po zvýšení výdajů z řemeslné činnosti na 80 % a zvýšení limitu pro uplatnění slevy na vyživovanou manželku, obdržel Karel daňový bonus. V roce 2013 již opět musel platit daň. Pan Novák dostával od roku 2008 do roku 2012 daňový bonus. Po zrušení slevy na vyživovanou manželku a daňového zvýhodnění již neplatil nic.

Bylo tedy zrušení slevy na vyživovanou manželku a daňového zvýhodnění výhodné pro malé podnikatele? Před touto velkou změnou mohli dostávat alespoň daňový bonus, po uplatnění již zrušených slev, od roku 2013, nedostávají poplatníci nic. Podle názoru autorky je to diskriminace podnikatelů, kteří mají rodiny s dětmi a velice nízké příjmy z výdělečné činnosti. Někteří OSVČ kvůli tomuto novému opatření zaplatí na dani z příjmů dokonce výrazně více.

Měl-li například pan Slavný (bezdětný a svobodný), který má řemeslnou činnost, celkové roční příjmy za rok 2013 ve výši 2 000 000 Kč, základ daně 400 000 Kč, tak po odečtení základní slevy na poplatníka zaplatil pan Slavný na dani z příjmů fyzických osob 35 160 Kč. Což je oproti celkovému příjmu pana Slavného víceméně malá částka. Tuto stejnou částku zaplatil i v roce 2013 a 2014.

Jak na tom bude například pan Šťastný, který je kovář, má dvě děti, manželku s příjmy ve výši 50 000 Kč ročně a jeho výdaje jsou skoro nulové. Pro ukázkou byly celkové roční příjmy pana Šťastného v roce 2012 ve výši 500 000 Kč. Do roku 2013 si mohl uplatnit tedy

slevu na vyživovanou manželku a daňové zvýhodnění na své dítě. Výpočet daně z příjmů pana Šťastného v roce 2012 zobrazuje tabulka 4. 17.

Tab. 4. 17 Výpočet daně z příjmů FO pana Šťastného

Příjem z řemeslné činnosti	500 000 Kč
Výdaje % z příjmů	400 000 Kč
Základ daně	100 000 Kč
Daň	15 000 Kč
Sleva na poplatníka	- 24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24840 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 26 808 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	26 808 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Po odečtení všech slev a uplatnění daňového zvýhodnění dostal pan Šťastný od finančního úřadu daňový bonus 26 808 Kč. Což je docela vysoká částka a pro pana Šťastného určitě velmi výhodná. Jenže od následujícího roku již neobdrží nazpět od finančního úřadu nic.

I kvůli zavedení stropů v roce 2015 si mohou mnozí podnikatelé na dani z příjmů fyzických osob také pohoršit. Pro ukázkou, v roce 2014 poplatník, který podniká s jinou živností než řemeslnou (uplatní výdaje ve výši 60 % z příjmů) má celkové roční příjmy ve výši 2 500 000 Kč. Jeho základ daně po odečtení výdajů od příjmů činí 1 000 000 Kč. Ale v roce 2015, kvůli zavedení stropů, si bude moct nechat uplatnit výdaje pouze ve výši 1 200 000 Kč, takže jeho základ daně se zvýší až o 300 000 Kč na částku 1 300 000 Kč. Poplatníci si v těchto případech musí rozmyslet, zda by se jim nevyplatilo přejít na daňovou evidenci.

Podle názoru autorky by to bylo tedy nejvíce optimální v případě, kdy by si mohl poplatník nechat uplatnit sice nižší výdaje procentem z příjmů, ale na druhou stranu by bylo výhodné **zvýšit** maximální možnou hranici pro uplatnění výdajů procentem z příjmů z 2 000 000 Kč na 3 000 000 Kč. Do jaké částky by bylo možné nechat uplatnit výdaje, zobrazuje tabulka 4. 18.

Tab. 4. 18 Nová maximální hranice pro uplatnění paušálních výdajů

Příjem	Paušální výdaje	Nejvyšší možná částka
zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	2 400 000 Kč
z řemeslných živností	50 %	1 500 000 Kč
z jiného podnikání podle zvláštních předpisů	40 %	1 200 000 Kč
z užití autorských práv nebo práv průmyslového vlastnictví	40 %	1 200 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Také by bylo pro podnikatele velice přínosné zanechání možnosti nechat si uplatnit daňové zvýhodnění na děti a možnost uplatnit si slevu na vyživovanou manželku s ročními příjmy do 68 000 Kč, stejně jako tomu bylo do konce roku 2012.

Jak by to tedy vypadalo u pana Šťastného po těchto nových změnách, znázorňuje tabulka 4. 19.

Tab. 4. 19 Výpočet nové daně z příjmů FO pana Šťastného

Příjem z řemeslné činnosti	500 000 Kč
Výdaje % z příjmů	250 000 Kč
Základ daně	250 000 Kč
Daň	37 500 Kč
Sleva na poplatníka	- 24 840 Kč
Sleva na manželku	- 24840 Kč
Daň	0 Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 26 808 Kč
Výsledná daň (daňový bonus)	26 808 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Podle optimálního řešení autorky obdrží pan Šťastný opět daňový bonus ve výši 26 808 Kč.

5. Závěr

Jak již bylo zmíněno, daň z příjmů patří mezi nejsložitější daně, především pro samotný výpočet. Konkrétně daň z příjmů prošla ve své historii řadou změn a jedním z cílů této práce bylo zachytit ty nejdůležitější změny, týkající se této daně.

V druhé kapitole byly charakterizovány základní informace týkající se daně z příjmů fyzických osob. Podle uvedeného vzorce byly vypočteny příklady na daň z příjmů u podnikatelů, kteří vedou daňovou evidenci či účetnictví. Na dalších výpočtech bylo ukázáno, jak vypočítat zálohy podnikatelského subjektu.

V třetí kapitole byl popsán vývoj paušálních výdajů, daňových sazeb a slev na dani. Byl stručně popsán vyměřovací základ a jeho minimální a maximální výše. K dani z příjmů FO se váže i SZ a ZP, o kterých se dá napsat jedna celá kapitola, ale pro naše účely je stručně popsán obsah ZP a SZ. Pro ukázkou byl doplněn jeho vývoj. Bylo především poukázáno na důležité změny jednotlivých dílčích témat vážící se k DzP.

U paušálních výdajů nedocházelo k příliš významným změnám, sazby paušálních výdajů se zvyšovaly či snižovaly. K velké změně došlo až v roce 2015, kdy byly zavedené tzv. stropy. Daňová sazba se od roku 2008 sjednotila na 15 %. U slev na dani docházelo k větším změnám do konce roku 2007. Od roku 2008 už docházelo ke změnám jen v menších částkách. Od roku 2015 došlo ke vzniku nových slev.

Ve čtvrté kapitole byla převedena teoretická část do praktické části, kdy byly použity informace z předešlých kapitol. Od roku 2008 jsou spočteny daně z příjmů fyzických osob u dvou poplatníků s odlišnými příjmy. Další část této kapitoly tvoří vlastní názor na zrušení možnosti uplatnění slevy na vyživovanou manželku (manžela) a daňového zvýhodnění na dítě u poplatníků uplatňujících výdaje procentem z příjmů a řešení daného problému.

Cílem této práce bylo analyzovat daň z příjmů fyzických osob u poplatníků mající příjmy ze samostatné činnosti, kteří uplatňují výdaje procentem z příjmů, tento cíl se podařilo naplnit.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

DĚRGEL, Martin. *Řešené otázky ke zdanění fyzických osob 2014*. Praha: WoltersKluwer, a.s., 2014, 236 s. ISBN 978-80-7478-600-6.

KOBÍK, Jaroslav a Alena KOHOUTKOVÁ. *Daňový řád s komentářem 2013*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1192 s. ISBN 978-80-7263-769-0.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015: úplná znění platná k 1. 1. 2015*. 24. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2015, 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2013, 428 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. 12. vyd. Praha: VOX, 2014. 392 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2006: praktický průvodce*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2006, 216 s. ISBN 80-247-1577-5.

Internetové zdroje

Aktuálně.cz: Zprávy. [online]. 2013 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/finance/kalousek-nabizi-pet-danovych-slev-ctete-jak-je-vyuzit/r~i:article:769653/>

Daňáři online: portál daňových poradců a profesionálů. *Příjmy fyzických osob z kapitálového majetku* [online]. 2010 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d9786v12659-prijmy-fyzickych-osob-z-kapitaloveho-majetku/>

Daňáři online: portál daňových poradců a profesionálů. *Změny paušálních výdajů fyzických osob* [online]. 2009 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d7012v9951-zmeny-pausalnich-vydaju-fyzickych-osob/?search_query=zm%C4%9Bny+pau%C5%A1%C3%A1ln%C3%ADch+v%C3%BDaj%C5%AF&search_results_page=

Finance.cz. *Jak na výdajové paušály v roce 2015?* [online]. 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/423367-jak-na-vydajove-pausaly-v-roce-2015/>

Finance.cz. *Vyměřovací základ zdravotního pojištění* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/zdravotni-pojisteni-osvc/vymerovaci-zaklad/>

Finance.cz. *Překročení maximálního vyměřovacího základu* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/vypocet-mzdy-a-zalohy-na-dan/prekroceni-maximalniho-vymerovaciho-zakladu/>

Jak podnikat: pár slov pro podnikatele a ostatní OSVČ. *Zdravotní pojištění OSVČ* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/zdravotni-pojisteni.php>

Peníze.cz. *Daně 2009: Pozor na změny u výdajových paušálů* [online]. 2010 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dane/67586-dane-2009-pozor-na-zmeny-u-vydajovych-pausalu>

Peníze.cz. *Velký přehled: Sociální pojištění v roce 2015. Minimální zálohy rostou* [online]. 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/socialni-pojisteni/291970-velky-prehled-socialni-pojisteni-v-roce-2015-minimalni-zalohy-rostou>

Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním. *Daň z příjmů fyzických osob po reformě: Všichni stejní?* [online]. 2007 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/dan-z-prijmu-fyzickych-osob-po-reforme/>

Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním. *Slevy trochu jinak – ušetřete na daních!* [online]. 2008 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-trochu-jinak-usetrete-na-danich/>

Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR. *OSVČ - minimální výše záloh* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.vzpv.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/osvc/osvc-minimalni-vyse-zaloh>

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. *Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/index.php?p=economic_social_indicators&site=default

Zprávy Alfa9: denní zpravodajství o legislativě a ekonomii. *Daň dědická a darovací od 1. 1. 2014* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://zpravy.alfa9.cz/absolutenm/templates/zprava.aspx?a=33794>

§ Czech Legislation. *Daně* [online]. 2012 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.czechlegislation.com/dane>

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DzP - daň z příjmů

FO – fyzická osoba

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

OSS – organizační složka státu

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

PO – právnická osoba

SZ – sociální zabezpečení

VZ – vyměřovací základ

ZDP – Zákon o daních z příjmů

ZP – zdravotní pojištění

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 07.05.2015

.....*Veronika Kawkora'*.....
jméno a příjmení studenta

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

- Tab. 2. 1 Struktura daňové soustavy ČR
- Tab. 2. 2 Členění příjmů
- Tab. 2. 3 Slevy na dani pro rok 2015
- Tab. 2. 4 Vzorec pro výpočet ZD u FO, která je účetní jednotkou
- Tab. 2. 5 Zálohy na daň z příjmů FO
- Tab. 3. 1 Vývoj procent paušálních výdajů (2005 – 2009)
- Tab. 3. 2 Vývoj procent paušálních výdajů (2010 – 2015)
- Tab. 3. 3 Maximální částka uznatelných výdajů platná pro rok 2015
- Tab. 3. 4 Předpis daňové sazby v roce 1993
- Tab. 3. 5 Předpis daňové sazby v roce 1996
- Tab. 3. 6 Předpis daňové sazby v roce 2000
- Tab. 3. 7 Vývoj ročních slev na dani v Kč (2006 – 2010)
- Tab. 3. 8 Roční slevy na dani v Kč (2011 – 2015)
- Tab. 3. 9 Vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné (1993 – 2014)
- Tab. 3. 10 Minimální měsíční vyměřovací základ (2010 – 2015)
- Tab. 3. 11 Vývoj minimálního měsíčního vyměřovacího základu u SP (2010 – 2015)
- Tab. 3. 12 Minimální měsíční zálohy pro rok 2014 a 2015
- Tab. 4. 1 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2008
- Tab. 4. 2 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2008
- Tab. 4. 3 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2009
- Tab. 4. 4 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2009
- Tab. 4. 5 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2010
- Tab. 4. 6 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2010
- Tab. 4. 7 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2011
- Tab. 4. 8 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2011
- Tab. 4. 9 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2012
- Tab. 4. 10 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2012
- Tab. 4. 11 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2013
- Tab. 4. 12 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2013

- Tab. 4. 13 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2014
- Tab. 4. 14 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2014
- Tab. 4. 15 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2015
- Tab. 4. 16 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2015
- Tab. 4. 17 Výpočet daně z příjmů FO pana Šťastného
- Tab. 4. 18 Nová maximální hranice pro uplatnění paušálních výdajů
- Tab. 4. 19 Výpočet nové daně z příjmů FO pana Šťastného

Seznam grafů

- Graf 3. 1 Vývoj paušálních výdajů (2004 – 2015)
- Graf 3. 2 Parametry pro stanovení vyměřovacího základu v %
- Graf 4. 1 Vývoj vypočtené daně poplatníků (2008 až 2015)

Seznam obrázků

- Obr. 2. 1 Výpočet základu daně u OSVČ

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné (1993 – 2014)

Příloha č. 2 - Vývoj minimálního vyměřovacího základu na pojistné (1993 – 2014)

